

Úvodní slovo pana starosty

Vážení a milí zábořští rodáci, vážení spoluobčané.

Právě držíte v rukou speciální číslo Zábořského zpravodaje, které je vydáno u příležitosti srazu zábořských rodáků. Podobný se u nás v Záboří konal naposledy před 34 lety, a to v roce 1988.

Myšlenku na uspořádání srazu rodáků nosíme v hlavě již několik let, ale bohužel doba covidová podobným akcím příliš nepřála. A proto jsme rádi, že letos již můžeme tento sraz zorganizovat. Věřte, že dát dohromady takovou akci nám dalo hodně práce a zařizování.

Vše začalo tím, že jsme požádali naše starší spoluobčany, aby nám pomohli sepsat seznam rodáků Záboří. Tento seznam se mnohokrát měnil a doplňoval. Doufáme, že jsme na nikoho nezapomněli, a jestli přeci, tak se moc omlouváme.

Myslím si, že akce jako je setkání rodáků, je krásná společenská událost. Vždyť kdy se nám poštěstí setkat se s tolika spoluobčany narozenými v naší vesnici. Mnozí z nás, a to zejména starší rodáci, se rádi setkají se svými známými z mládí a zavzpomínají na doby, kdy v Záboří trávili dětství, kde si hráli, kde měli své první průšvihy a kde potkali své první lásky.

Hodně z vás si naše Záboří pamatuje možná trochu jiné, možná menší, možná klidnější, ale věřte, že základ je tu pořád stejný. A tím základem a hlavním stavebním kamenem jsou dobrosrdeční lidé, kteří mnohdy i na úkor svého volného času a na úkor rodiny jdou a přidají pomocnou ruku k dílu, aby nám naše vesnice vzkvétala a rozrůstala se. Za což jim všem patří velký dík.

Děkuji těm, kteří nám pomohli se zařizováním setkání, sháněním kontaktů a adres.

Přeji všem do dalších dnů všechno dobré a ať se vám na srazu rodáků Záboří líbí.

Michal Říšský, starosta obce

Zábořské slunce

Jsou krásná místa na světě. Místa, která navštívíme třeba jen jednou za život, anebo místa, na něž se s pravidelností vracíme – je jedno, jestli si zamilujeme průzračná moře, tiché hory, písečné pouště nebo deštné pralesy.

Jsou úžasná místa na Zemi, jejichž dokonalé fotografie nalistujeme v cestopisných knihách nebo na internetu, třeba jen proto, že sami nedokážeme vystoupat na vrcholy osmitisícovek nebo nemáme odvahu riskovat život při cestě za polární kruh. Každé místo má své kouzlo a každé vnímáme trochu jinak. Ale někdy možná ta obyčejná místa, která jsou nám nejbližší, zapomínáme vidět ve své výjimečnosti, ve slunci všedních dnů.

Když na jaře slunce ostře a bojovně prodírá své paprsky mezi aprílové mraky

a hladí první bělostné sněženky i hebké kožíšky kočiček jívy při procházce na Malou Kuš, to všechny keře kolem cesty kvetou jemnými kvítky, co ještě jemněji voní a něžně z nich znějí veselé trylky ptáčků stavějících si hnízda, tráva je hebká a pyšná se všemi odstíny zelené. A pak v létě? To vroucně slunce objímá, pálí, až každý zatouží po kapkách chladivého deště.

Cestou ke Kříži zlátnou na polích klasy obilí, z luk voní seno a Hůrka láká na koupání pod křídly vážek s orchestrem žabího kuňkání v rákosí. Až přijde podzim, slunce měkce nasvítí ateliér s malířským plátnem listů všech barev a na staré cestě do Jindřichovic jsou korálky krvavých šípků a trpkých temně modrých trnek tím nejkrásnějším šperkem. Zimu pak provází slunce v nudné

šedi, za mléčnou mlhou, ale když roztřpytí sněhové vločky na ojíněných větvích v malebných meandrech cesty na Katovsko nebo rozzáří sklička ledu v loužích polní cesty na Lažánky, není půvabnějšího království přírody.

Je u nás tak krásně, vydejte se po paprscích cest a cestiček... a poznáte zábořské slunce, které vychází v ranním oparu od Bratronic a zapadá do večerních červánků nad Čechelovicemi. Je to stejné slunce jako všude na světě, a přitom kouzlem domova tak jiné ...

Historie obce Záborej

Kéž bychom měli zázračný časostroj a mohli se jeho prostřednictvím přemísťovat do budoucnosti či minulosti, dozvědět se pak více o tom, co nás čeká, či prožít to, co prožívali naši předci v dobách dávno minulých! Takové příležitosti se nám nedostane, ale věřte, že o budoucnosti rozhoduje každý z nás svými postoji a činy, zatímco historie zůstane nezměněna a nám otevřena v dochovaných pamětech – ať už kronikách, odborné literatuře či třeba jen v myšlenkách pamětníků. Pojďte s námi tedy cestovat do vzpomínek naší obce, za poznáním dějin místa, kde jste se narodili, kde žijete, kam se rádi vracíte...

Začneme ale trochou vlastivědy, aby nedošlo k mýlce, neboť název Záborej nese v Čechách vícero obcí. Naše obec Záborej leží v Jihočeském kraji, v okrese Strakonice, necelých 8 km jižně od města Blatná, které je současně pro obec Záborej příslušnou obcí s rozšířenou působností. Obec Záborej se nachází v nadmořské výšce 555 m. n. m., je obklopena hlubokými lesy, z čehož je možné odvodit původ názvu - tedy za bory. Jedním z výkladů názvu je rovněž možnost polohy obce za obcí Bor, což by v našem případě měl být Velký Bor.

Nejstarší písemná zmínka o Záborej – 30. 11. 1305

Vzhledem k archeologickým nálezům a ověřeným principům prvního osídlení Blatenska lze předpokládat založení osady Záborej již koncem 7. století př. n. l., avšak první prokazatelná nejstarší písemná zmínka pochází z listiny datované dnem 30. 11. 1305, jejímž prostřednictvím potvrdila abatyše Kunhuta Přemyslovna a celá řeholní komunita svatojiřského kláštera směnu několika vsí, mezi nimi i Záborej s patronátem nad místním kostelem, též s tvrzí („villam Zaborsie cum jure patronatus ecclesiae ac municione ibidem“) a Vrbno (Wirben) v Bozeňsku („in Bozniensi“), se šlechticem Koldou za jeho majetky a práva v Lužci (nad Vltavou), který leží blíže ku Praze a pro klášter byla jeho správa snazší než u vzdálených vsí na jihozápadě Čech. Občas je ještě mylně užívána datace první zmínky z roku 1198 či 1298, tyto zmínky však jsou nepodložené, tudíž neopodstatněné.

Sluneční hodiny na tvrzi

Z konce 13. století pochází zemanská tvrz, podle některých historických pramenů mohla být založena již v 9. až 11. století, zde sídlili mnozí vladykové Záborejští. V roce 1361 to byl jistý Mladota. Tvrz byla kamenná a krytá šindelem jako většina tvrzí v okolních osadách v té době. V druhé polovině 16. století byla radikálně přestavěna a v 18. století pak přebudována na sýpku. Dnes opět slouží tato nemovitá kulturní památka k bydlení, má opravenou fasádu, střechu i interiéry, a na jižním štítu se pyšní slunečními hodinami.

Až do r. 1622 patřil statek Záborej s tvrzí ke Kadovu. Pak získal Záborej Vojtěch Beneda z Nečtin, který po své smrti odkázal majetek manželce Anně Marii, rozené Vratislavové z Mirovic a jejím vnoučatům, dětem Mikuláše Alše ze Rzávého. Tento majetek a statek Záborej s mlýnem v Kuši, Blatenkou a mlýnem Lhotka byl prodán 19. 5. 1622 Alšovi Ferdinandovi Vratislavovi z Mitrovic, který koupený statek Záborej i s tvrzí připojil ke Lnářům, k nimž náležel až do r. 1850.

Dominantou obce Záborej je trojlodní kostel sv. Petra a Pavla na návrší, v sousedství tvrze. Původně románský, později gotický kostel byl zřejmě postaven v první polovině 13. stol., písemný doklad o existenci uvedeného kostela pochází z r. 1305. Raně gotický kostel byl rozšířen o

boční lodě r. 1607 a nově vybaven mobiliářem v r. 1713. Původní samostatná dřevěná zvonice před kostelem po vyhoření někdy koncem 16. stol. byla znovu postavena, avšak z kamene, spolu s barokní bránou vedoucí na původní hřbitov kolem kostela. Tento hřbitov byl uzavřen v roce 1873 a v témže roce byl vysvěcen nový, umístěný na konci obce směrem k obci Čechelovice.

Kostel na pohlednici z roku 1930

Ke kostelu byla v r. 1728 v barokním slohu přistavěna fara z kamene, krytá šindelem. Ve svahu od fary ke kostelu byly zhotoveny kamenné schody, a to v roce 1732, rovněž v barokním slohu. Před farou byla postavena kaple se sochou Panny Marie Bolestné, na jejím torzu byl v r. 1862 přistavěn do průčelí fary kamenný oltář.

Kromě pásmkově chráněného kostela a fary se v obci nachází i zajímavá drobná sakrální architektura.

V r. 1840 byla na návsi postavena kaple zasvěcená sv. Janu Nepomuckému, z téže doby pochází i kaplička sv. Vavřince v blízkosti nového hřbitova. U cesty na Čechelovice po pravé straně postavena v r. 1707 „moro-vá kaplička“, neboť v té době řádil v celé Evropě mor a v Záboří zemřelo 90 obyvatel, kteří zde byli pochováni na poli.

Je jistě unikátní, že v Záboří byla jedna z prvních škol na Blatensku z roku 1636, po jejím vyhoření byla postavena v letech 1859 - 1861 na svahu pod kostelem jiná

Kaplička u hřbitova

škola, stavebně rozšířena v r. 1882, nazývaná jako stará škola, ve které se vyučovalo do roku 1988.

Budova staré školy za první republiky

Záboří se řadí rovněž v prvenství mezi obce, v nichž byl založen místní dobrovolný požární sbor, a to pod vedením Josefa Houry v roce 1888, při této dlouholeté tradici je velmi činný i v současnosti.

V neposledním byla v Záboří jako jedna z prvních za Rakouska - Uherska zřízena poštovna v r. 1904, pošta se nacházela ve Lnářském hostinci (budova u staré školy) a v roce 1926 byla přestěhována do hostince p. Slaniny zvané „Na Sále“.

Po II. světové válce došlo k rozvoji bydlení i dalšího zázemí pro obyvatele. Záboří se stalo střediskovou obcí. V šedesátých letech byl postaven nový školní pavilon (dnes mateřská škola), požární nádrž "Louže" uprostřed obce a nový kravín rozrůstajícího se JZD směrem na Bratronice. V letech sedmdesátých byly vybudovány nové bytovky v lokalitě Na Pahorku, zprovozněna nová školní kuchyně a jídelna, byla postavena sportovní hala, tenisové kurty, nová pošta, holičství, zdravotní středisko, prodejna potravin i restaurace. Místní národní výbor se z fary přestěhoval do nové budovy, kterou dodnes sdílí společně s hasiči.

Škola po rekonstrukci v roce 2017

Nevyhovující stav staré školy vedl v letech osmdesátých ke stavbě nové budovy v těsné blízkosti sportovní

haly. Vyměřovací práce začaly v listopadu 1985 a budova byla slavnostně otevřena 4. listopadu 1988. Školní jídelna byla zkolaudována až o tři roky později v květnu 1991. Všechny tři budovy byly navzájem propojeny, čímž odpadlo dřívější složité přecházení mezi jednotlivými částmi školy. Poslední rekonstrukce proběhla v letech 2016 - 2017, kdy byly budovy školy, jídelny a sportovní haly zateplený a opatřeny novou fasádou.

Rozhledna Pětnice

Byly postaveny další bytovky Na Fišmarku a u hřbitova. V roce 2001 došlo k postavení typizované telekomunikační věže společnosti T-Mobile s vyhlídkovou plošinou určenou pro turistickou veřejnost, a to na návrší mezi obcemi Záboreň a Čechelovice v nadmořské výšce 587 m n.m., z vyhlídkové plošiny ve výšce 25 m je možno spatřit vrcholky Brd, Šumavy, ale především půvabnou a rozmanitou krajinu okolí Záboreň.

Se začátkem nového tisíciletí byla v obci zahájena stavba plynofikace, která začala občanům sloužit v roce 2002. V roce 2005 vzniklo za sportovní halou víceúčelové sportovní hřiště, které slouží nejenom členům místní TJ, ale také škole.

Obecní úřad

Dnes obec Záboreň patří počtem 329 obyvatel mezi nevelké obce, ovšem svým obyvatelům zajišťuje dostupné zázemí. Působí zde mateřská i základní škola, která po-

skytuje předškolní vzdělávání a základní vzdělání žáků 1. i 2. stupně. Dopravní obslužnost žáků do školy i pracujícím do zaměstnání zajišťuje autobusová doprava s linkami Blatná – Strakonice a Blatná - Horažďovice. Základní potraviny a spotřební zboží lze zakoupit v místním obchodě provozovaném COOP Sušice, případně v pojízdné prodejně masa a uzenin HUGO. O své pacienty pečuje dojíždějící lékař pro dospělé, svou pobočku zde má s denním provozem stále Česká pošta, po celý pracovní týden je k dispozici rovněž obecní úřad.

Kovovýroba Slavík

Sídlí zde firma Kovovýroba Slavík, která je zaměřena na výrobu drobného nářadí. V obci jsou nabízeny i další služby - holičství a kadeřnictví, ubytování a restaurace v penzionu Stará škola, provoz pohostinství v Záboreňské hospůdce. V místním kostele se každou neděli dopoledne konají bohoslužby.

Sín tradic SDH

Aktivní spolkovou činnost nabízí místní SDH, TJ ZD Záboreň a myslivecký spolek Diana. SDH Záboreň si připomnělo velkou slavností v roce 2018 výročí 130 let od založení a v roce 2019 obnovilo slavnostní Sín tradic v budově obecního úřadu, kde jsou shromážděny spolkové dokumenty, jednací knihy, dobové i současné fotografie, poháry, diplomy či dochované hasičské atributy z historie existence spolku.

TJ ZD Záboří si letos připomíná 70 let od svého vzniku, eviduje 172 členů v osmi oddílech – fotbalovém, hokejovém, tenisovém, nohejbalovém a především volejbalovém, oddíl mají i stolní tenisté, turisté a ZRTV ženy. Volejbalová Zábořská smeč, tenisový Memoriál Miroslava Petráška, Františka Škody a Miroslava Augustina nebo třeba tradiční silvestrovský pochod turistů jsou velmi oblíbenými a navštěvovanými sportovními událostmi.

Silvestrovský pochod turistického oddílu 2016

Právě spolky, mimo vlastních soutěží, spolu s obcí spolupřádají tradiční kulturní, společenské a sportovní akce v Záboří, mezi které patří např. sálová kopaná O pohár starosty, čarodějnice, stavění májky, dětský den, pouťové posezení pod lípou, posvícenská zábava, adventní trhy, adventní koncert, ale např. také zajišťují podporu při organizaci a zajištění průběhu národních cyklistických a rallye závodů.

Adventní trh

Zázemí společenských a kulturních aktivit poskytuje zejména místní kulturní dům, kde je provozována Zábořská hospůdka. Ve spolupráci s ní se na sále konají plesy (rodičovský, sportovní, hasičský i dětský maškarní), oslava MDŽ, setkání rodáků, představení amatérských divadelních spolků, hudební zábavy. Provozovatel hospůdky pořádá ale i zabijačkové hody, rybářské závody,

tematické oslavy jako na Valentýna či o Velikonocích apod.

V samostatné režii obce je pořádáno slavnostní vítání občánků, loučení se žáky 9. tříd ZŠ a předškoláků MŠ či gratulace jubilantům. Obec vydává čtvrtletně Zábořský zpravodaj, který přináší občanům nejen informace z aktuálního dění v obci, informace z jednání zastupitelstva, ale také např. články o historii, o činnosti spolků či úspěších žáků MŠ a ZŠ.

Slavnostní loučení se žáky 9. ročníku

V současné době probíhají v obci zejména lokální opravy místních komunikací, dožilých částí kanalizace a úpravy veřejného prostranství, tj. chodníků, parkovacích stání a zeleně. Nové fasády se dočkal objekt místního obchodu i obecního úřadu, v roce 2019 byla realizována rekonstrukce domu. č. p. 4 na komunitní centrum (viz foto níže). Obec provozuje vodárnu, čističku, sběrný dvůr, zajišťuje správu hřbitova, pravidelný úklid a údržbu veřejného prostranství, např. i krásnou květinovou výzdobu v obci. Obecní rozpočet je vyrovnaný, a i díky dotacím se daří zlepšovat infrastrukturu obce, vybavení školy, školky či techniky SDH.

Okolí Záboří nabízí úžasné vyžití, je obklopeno krásnými hlubokými lesy, které jsou jako stvořené pro návštěvu houbařů, nechybí zde cyklostezky a turistické trasy mezi rybníky a květnatými loukami, můžete se kochat výhledy na Šumavu nebo na Brdy.

Věříme, že díky setkání rodáků budete moci přeci jen cestovat v čase, a to při rozmlouvání s přáteli, známými. Možná se se spolužáky či s bývalými láskami vrátíte ve vzpomínkách k vašemu dětství, mládí, kdy jste v Záboří trávili bezstarostný čas, chodili do školy, zamilovávali se. Možná se přenesete do doby, kdy jste zde jezdili s kočárky, vedli poprvé do školy své děti, starali se o vnoučátka – vždyť i včerejší den je vzpomínkou. Snad i z toho dnešního si odnesete vzpomínky co nejkrásnější!!!

Jitka Říhová, kronikářka obce

Zábořský kostel

První písemná zpráva o Záboří se nachází v darovací smlouvě krále Přemysla Otakara I z roku 1198, ve které daruje nejen osadu Záboří, ale i řadu jiných (např. Bratronice, Pole, Vrbno, Lažánky) ženskému klášteru sv. Jiří v Praze. Právě do doby, kdy byla osada majetkem kláštera, se datuje vznik

dominanty obce – kostela sv. Petra a Pavla. Jeho areál, tj. bývalý hřbitov okolo kostela, přístupný brankou, při jejíž jižní straně je vztyčena zvonice z r. 1713, fara z r. 1728 a jednoramenné barokní schodiště z r. 1732, je veden jako nemovitá kulturní památka v Ústředním rejstříku kulturních památek České republiky.

Z hlediska architektonického nese jádro stavby románské prvky z počátku 13. století, hlavní loď a portál kostela jsou raně gotické z poslední třetiny 13. století. V roce 1607 byl přistavěn k jednolodnímu kostelu presbytář s ojedinělým řešením gotického klenutí. V roce 1713 pak byly přistavěny dvě vedlejší lodě kostela. Postranní zdi hlavní lodi byly prolomeny a staly se na každé straně dvěma silnými zděnými pilíři, podpírajícími hlavní loď. K východní straně kostela byla přistavěna sakristie o čtvercovém půdorysu.

V kostele se pak nachází tři oltáře. Hlavní oltář je dřevěný a pochází z roku 1877, na něm je obraz sv. Petra a Pavla od malíře Kamaryta. Postranní oltáře nesou obraz Panny Marie s mrtvým spasitelem a obraz ukřižovaného Ježíše Krista. Chránový chór je dřevěný – včetně jeho konstrukce a umístěny jsou na něm varhany, vyrobené v roce 1741. Chránová podlaha je dlážděná kamennými plotnami. V podlaze se

nacházejí dva velké náhrobní kameny bez nápisů, kdysi opatřené železnými kruhy, které kryjí kamenné schody do hrobky. Tuto dal vybudovat patron první přestavby, Jan Horčice z Prostého, pán na Poli, Bezděkově a Bratronicích, k pohřbívání své rodiny.

Z dochovaných zápisů bylo zjištěno, že v letech 1399–1414 byl patronem kostela Častovoj ze Záboří a jeho nástupcem pak Oldřich ze Záboří, erbovní pán, což je písemně doloženo v roce 1426. Prvním farářem kostela byl jistý Vít. Je známo, že v 16. století zde působili duchovní „Pod obojí“. Od roku 1648 do roku 1915 je v záznamech 26 jmen zde působících farářů církve římskokatolické. Na hřbitově u kostela se pochovávalo do roku 1873, zajímavostí je, že zde byl pochován mezi jinými i farář a spisovatel Augustin Jedlička, pocházející z Kasejovic, který psal pod pseudonymem Velebín Třemšínský. Při rušení hřbitova byla náhrobní deska z jeho hrobu zasazena do zdi kostela. Ve farnosti zábořského kostela jsou obce Záboří, Lažánky, Mračov, Jindřichovice, Bratronice, Kátovsko, Milčice, Doubravice, Lažany, Nahošín, Mečichov, Hlupín a Čechelovice.

Zábořský kostel po rekonstrukci v roce 2014

Po roce 2000 byla vyměněna střecha kostela, opravena zvonice a schodiště. V roce 2014 obnova kostela pokračovala. Pracovníci stavební firmy Vertigo Písek dokončili opravu střechy zvonice, odstranili nesoudržné omítkové vrstvy fasády kostela a nahradili je novými omítkami na vápenné technologii. Na základě omítkového průzkumu restaurátora byla obnovena barokní úprava fasády, kdy na předsíni u hlavního vstupu byly obnoveny pod nátěrem dochované pískově žluté šambrány (orámování vstupního otvoru) a nároží, šambrány byly obnoveny i u okenních otvorů. Jinak kostel byl proveden v základní ploše v bílé barvě.

Jak již bylo řečeno, kostel je dominantou Záboří, jeho věžička je v dohledu z dalekého okolí. A právě do její pozlacené makovice bylo obci Záboří v r. 2014 umožněno – díky svolení Římskokatolické farnosti Záboří a současně díky vstřícnosti Ing. Šindeláře z písecké firmy Vertigo uložit měděné pouzdro s písemným vzkazem budoucím generacím. Podklady pro vzkaz pečlivě zpracoval a zapsal dokumentačním inkoustem na ruční papír kronikář Jaroslav Vorba.

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba, Zpravodaj 1/2007, 1/2014, 2/2014

Schodiště ke kostelu, fara, zvony

Barokní schodiště, vedoucí nahoru od budovy fary ke kostelu, čítá rovných třiačtyřicet schodů. Dva vedou v základu schodiště na podestu ke vstupu do farských zahrad a následuje dalších 41 schodů, lemovaných z obou stran zídou, opravenou v roce 2000. Pokud je vystoupáte, nacházíte se před branou kostela.

Po levé straně ve zvonici jsou zavěšeny zvony nesoucí jména patronů kostela, tedy Petr a Pavel. Velký zvon Petr byl ulitý v roce 1586 zvonařem klatovským-Martinem Jindrou na náklad majitele Záborky a patrona kostela Bohuslava Záborského. Jeho historický význam jistě dokládá i fakt, že byl v roce 1980 vystavován na Československé výstavě výtvarného umění v Praze.

Malý zvon Pavel pak nese letopočet 1798, darovali jej občané farnosti a jistě si mnozí z vás vzpomenu na jeho slavnostní vysvěcení 15. 7. 1979. Oba zvony zvoní společně při mši svaté a při církevních pohřbech, malý zvon pak sám oznamuje šestou hodinu ranní, dvanáctou polední a

osmou hodinu večerní. Má současně i funkci umíráčku. Dříve zvony v obci ohlašovaly i požáry. Ale ani zvonice sama požáru nebyla ušetřena, původní dřevěná v roce 1714 vyhořela spolu s přilehlým panským dvorem a dalšími 9 selskými usedlostmi. Nová zvonice byla vystavěna spolu s bránou a jistě ohlašovala i další požár týkající se kostela, tedy když v roce 1921 vyhořel hlavní oltář z roku 1877, ten byl restaurován zachráněn a je v kostele dodnes.

Záborská fara byla naposledy trvale obydlena farářem v roce 1971. Bohužel dnes dochází k její rychlé zkáze. Následné nevhodné úpravy objektu fary a jeho vybydlení přispívají k jeho zchátralosti a je jen v rukou

českobudějovických církevních administrátorů její další osud.

Záborská fara

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba, Zpravodaj 2/2007

Tvrz a panský dvůr

K památkově chráněným objektům v Záborky zapsaným na seznamu nemovitých kulturních památek České republiky nepatří jen areál kostela, ale rovněž tvrz sousedící bezprostředně s ním. Záborské panstvo, na tvrzi sídlící, mohlo vstupovat do kostela šindeli zakrytým parkánem, ale toho už pamatují jen dochované písemné záznamy, naposledy z roku 1837.

Tvrz na dobové fotografii

My dnes můžeme obdivovat novodobou podobu objektu, tedy hmotnou jednopatrovou budovu obdélníkového půdorysu, která je v severozápadním nároží zpevněna mohutným opěrákem z lomového kamene z blízkých lomů a cihel. V 1. patře jsou malá sýpková okénka v dřevěných rámech, v přízemí dodatečně proražená okna. Tuto podobu tvrz získala za vlastnictví Záborských z Brloha ve 14. – 15. století. Snad ještě v 16. století byl podél zalomené uličky ke kostelu k objektu tvrze přistavěn další, patrně dvoutraktový objekt na kosodélníkovém půdorysu se západním čelem v linii hřbitovní zdi. Z tohoto objektu, zachyceném na katastrálním plánu obce z roku 1817 zbývají pouze

zčásti obvodové zdi a výběh zdi vnitřní. Stopy opevnění kolem tvrže již patrný nejsou.

Původní kamenná tvrz se šindelovou střechou byla v místech současné stavby postavena a připomíná se poprvé v záznamu o prodeji r. 1305, kdy kostel výslovně spolu s tvrzí klášter sv. Jiří prodal jistému Koldovi a Záborku se tak stalo vladyslavským zbožím. Od roku 1361 se jako držitel Záborku vždy uvádí místní vladyslavská rodina. Z jeho majitelů jsou v průběhu 14. století doloženi Mladota (1361–1368), Habart (1380) a v r. 1381 bratři Filip a Černín z Pohoří; v letech 1399–1414 je zmiňován Častovoj ze Záborku jako patron kostela sv. Petra a Pavla. V období mezi lety 1442–1474 držel statek Bušek z Brloha, jehož potomci se začali psát jako Záborskí z Brloha a sídlili na zábořské tvrzi nejméně do r. 1517, po němž Bušek Záborský přesídlil na svou druhou tvrz v blízkém Kadově. Oba statky sdílely společné osudy až do r. 1633, kdy Záborku koupil Albrecht Beneda z Nečtin. Nedlouho po Albrechtově smrti (r. 1655) prodal jeho vnuk Mikuláš Vít ze Rzavého r. 1662 statek Záborku majiteli Lnářského panství Aleši Ferdinandovi Vratislavovi z Mitrovic.

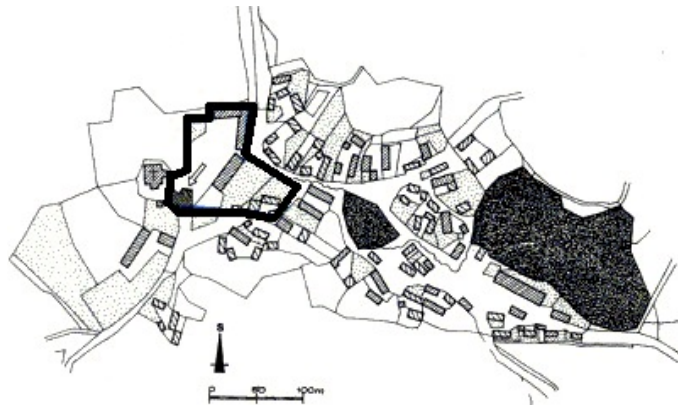
Tehdy byl založen v Záborku Panský dvůr, jehož objekty se dle záznamů v obecní kronice a z císařských katastrálních plánů z roku 1837 nacházely ve dvoře „Pod Zámečkem“ (pod tvrzí).

Vlastní panský dvůr byl vystaven z kamene se šindelovou střechou spolu s obydlím pro čeleď, dále dle dostupných informací se zde nacházely stodoly a další menší objekty. Tvrz již nesloužila jako feudální sídlo, byla však dle popisu z r. 1675 nadále v dobrém stavu a využívána k obytným účelům až do požáru r. 1714, po němž došlo k její přestavbě na sýpku. Při tomto požáru vyhořel právě i celý panský dvůr. Byl obnoven pravděpodobně ve shodném rozsahu staveb a až v letech 1850–1920 postupně rozprodáván soukromým vlastníkům např. Václavu Helmovi (objekt a dvůr místně známý U Helmů) či Karlu Říhovi (dnes č. p. 2, původní hostinec Lnářský). Vlastníky tvrže jsou od 18. století členové rodiny Říhových (na internetu je chybně uvedeno vlastnictví od roku 1945).

Význam panského dvora se vám pokusíme přiblížit několika výpisky z obecní kroniky:

„V osadě zábořské v roce 1626 bylo vedeno 14 gruntů, 8 chalup a krčma. V roce 1630 se pak uvádí 8 gruntů spustlých spálených a 1 chalupa spustlá. Za třicetileté války (1618–1648) byl právě lid selský pochody vojk zbídačován, většinou připraven z velké části o majetek a úrodu. Vojáci se dopouštěli krádeží, brali lidem nejen dobytek a potraviny, ale i stavení bořili a pole pustošili. Došlo k velké migraci obyvatelstva a zbylí robotníci museli zastat právě práce pro vrchnostenské statky, povětšinou pak pouze za stravu. Právě proto sedláci utíkali ze svých gruntů. V roce 1654 už jsou vedeni v rulle 3 sedláci starousedlí, 3 sedláci nově usedlí, 2 chalupníci, 1 chalupa pustá a 4 zahradníci zvaní domkáři. Panský dvůr zábořský povstal až tím, že selská pole pustých gruntů byla k němu přidělena. Tehdy dvůr spravovali půlkrabové, až po roce 1660 pak šafáři. V roce 1676 již je vedeno 6 gruntů, 3 chalupy a 9 domků. V roce 1695 10 gruntů, 8 chalup a hospoda, v roce 1736 10 gruntů a 18 chalup. V roce 1770 bylo nařízeno sčítání lidu a označování jednotlivých stavení čísly, v tomto roce již bylo v Záborku 38 domů, v roce 1825 pak již 48 domů a 294 obyvatel, v roce 1860 je vedeno 50 domů a 354 obyvatel a 3 židé, rok 1880 nese záznam o 64 domech obývaných 560 katolíky a 6 židy, celkem tedy 566 obyvatel. Poté už počty obyvatel klesaly, počty chalup nikoli, v roce 1900 zde bylo 76 domů, 215 mužů a 202 žen, tj. 417 obyvatel.“

Vraťme se ale ještě k panskému dvoru, v roce 1735 měl nejen svého šafáře, ale i polního mistra, ovčáka a další řemeslníky. Pole z pustých gruntů patřila k panskému dvoru v letech 1735 až 1756, právě v roce 1756 bylo u panského dvora 12 strychů polí a 2 strychy lesa. Dva roky před tím r. 1754 postihla panský dvůr zábořský pohroma, kdy nemocí nakažený dobytek z pastvin horažďovických nakazil i dobytek zdejší a zasáhl tak celé panství Lnářské, kdy mnoho dobytka zašlo. Před tím již v roce 1734 celý kraj postihlo velké povětří, které odneslo doškové střechy z čeledníku, stodol a dalších objektů panského dvora, vystavěných opětovně po požáru v roce 1714. Tehdy ještě byla povinná robota, kterou byli vázáni nejenom sedláci, chalupníci, zahradníci a celé jejich rodiny, ženy nevyjímaje.

Závaznost na robotě počínala u mužů dosaženým 18 rokem do 55 let, u žen pak od 17 let do 50 let. Děti pak musely vykonávat jednoduché práce, jako bývalo pasení hus, ovcí či skotu. Povinností vykonávat práce robotní byli vázáni i poddaní z jiných vsí, např. v kronice obce Lažánky nalezneme zprávy o tom, že: „*poddaní z Lažánek museli vykonávat robotu pěší i jinou u panského dvora zábořského, museli orati na zimu i na jaře, ozim a jař nasítí, navázati, voziti do stodol veškeré obilí i seno, hnoje na panské pole rozvážeti a rozkydati, brana-mi pole vláciti, trávu síci, ovce v zábořském ovčíně stříhati, pleti len a konopí trhati, mák, mrkev, cibuli, zelí i jiná vaření, sázeti a okopávati, řepu rýti a přízi spřádati. Nejhorší práce pak byla dříví v lesích panského dvora dělati či na honitbách pánům svízelnou službu honební vykonávati.*“

Závěrem chceme jen uvést citaci J. P. Hilleho z kroniky zábořské, která přes všechn podivný pocit ze zneužívání poddaných ve své době, pověst panského dvora zábořského mírně snad i v očích vašich vylepšuje: „*Ke zlepšení života poddaných na panství Lnářském, a tedy i panském dvoře zábořském lze přičíst snad jen počátek pěstování nové komodity – tj. brambor. Brambory v hladomorech mnohé od smrti zachránili, zejména pak v neúrodných letech 1770 – 1773, od té doby se staly brambory v hospodářství polním veledůležitými.*“

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba (Zpravodaj č.3/2007 a 1/2010)

Škola

Dne 4. listopadu 2022 tomu bude již 34 let, kdy žáci základní školy poprvé vstoupili do nové školní budovy v Záboří. Při příležitosti srazu rodáků si Vás dovolueme provést netušenou historií i živou současností školy, bez níž by život v obci byl mnohem chudší. Vždyť tradice školy jsou zde opravdu pevné a zakořeněné již v době třicetileté války. K historii budov zábořské školy z archivních záznamů lze uvést, že původně byl školou dřevěný domek stávající na jižním svahu pod kostelem nedaleko tvrze, který ke konci 18. století, stejně jako blízkou zvonici, zničil požár. Zvonice byla postavena znovu na téměř místě, ale místo školy byly po urovnání spaleniště zřízeny zahrady. Hrabě Špork, majitel Lnářského panství a patron zábořské školy, tehdy zakoupil domek č. p. 33 i s pozemkem a upravil v něm učebnu a byt pro učitele. Stavení bylo dřevěné, byt pro učitele spočíval ze dvou světnic, větší a menší a z „černé kuchyně“. Z ní se šlo do malé tmavé spižírny, v níž se nacházel sklep na brambory. Na neohrazeném dvoře stála malá stodůlka s chlévem pro hovězí dobytek. Na této škole bylo vyučováno do r. 1829

v zimním i letním běhu, přičemž v zimě nemusely do školy v Záboří chodit děti z Lažan, Doubravice a Milčic.

Do těchto vesnic docházel denně střídavě pomocník nebo podučitel a vyučoval děti v chalupě s největší místností. Účast dětí zajišťovali rychtáři obcí. Protože škola v č. p. 33 chátrala, musel „patron“ hrabě Karel z Linkerů postavit na nátlak úřadů i obcí na jižním svahu budovu novou. Vyučovat se v ní začalo dne 13. 10. 1861 po vysvěcení Vincencem Ullrichem, biskupským vikářem a farářem z Březnice. Roku 1871 byla za Ignáce Houry, jako již nového řídícího učitele, škola rozšířena o třetí třídu po zrušení bytu druhého učitele. V letech 1881-1882 byla místním rolníkem Josefem Říšským přistavěna školní přístavba za cenu 2259 zl. Od 1. 1. 1883 se i zde začalo vyučovat. Ve škole měl byt učitel i jeho pomocník. Roku 1883 přibyla čtvrtá třída a to právě v přístavku školy. Chátrající budovu původní školy v č. 33 koupil a přestavěl obchodník p. Václav Helma.

Budova staré školy

Z historie kantorské je první písemnou zmínkou záznam z roku 1642. Jedná se o přísahu učitele zábořské školy, tedy zápis povinností, které musel učitel vykonat. Vrchní dozor nad školami (i školou v Záboří) měl od roku 1622 Jezuitský řád až do svého zrušení r. 1773. Místním dozorcem byl farář. Šlechticové a panští úředníci měli své „Praeceptory“ (jistě vzpomenete na preceptora z pohádky Tři oříšky pro Popelku), avšak o vyučování vesnických dětí se nikdo mnoho nestaral. Tu a tam vyučoval nějaký řemeslník ve svém bytě při své práci základy psaní, čtení a počítání (takto vyučující byli nazýváni „kumpáni“).

V r. 1749 byly sníženy platy učitelské a tento stav trval do r. 1773, což mělo za následek, že učitelé vyučovali dítky opět privátně. Marie Alžběta, hraběnka Serenyiová, vydala 1. 1. 1763 „Školní řád blatenský“, který obsahoval povinnosti rektora školy, učitele, ale i rodičů, magistrátu a hospodářského úřadu, např.: „*Oba dva, rektor i mládenec či učitel všech veřejných hospod navštěvování jako věci nepřislušné se nanejvýš uzavují, tím méně v čas školní nějaké pití do školy nositi, anebo nějaké vyrazení v kartách a kostkách hledati se*

opovažují, takového života se varovati a štítiti, též mládeži neb obci k pohoršení nebyti.“

Od r. 1793 tzv. „Tagenbuch“ určoval, že ve školách mohou učit jen faráři, katecheti a jiné církevní osobnosti, ale není pochyb, že přesto vyučovali učitelé. Od r. 1808 se zachovaly tzv. Školní katalogy, kde jsou přesně evidováni všichni učitelé, dohlížitelé a další informace (počty žáků, tříd atd.). V tomto katalogu z roku 1808 je např. jako „školní dohlížitel“ zdejší školy jmenován Josef Křivanec ze Záboří. V r. 1830 docházelo do zábořské školy 93 hochů a 112 dívek (za učitelování Josefa Brože a faráře Josefa Machovce), všech 205 žáků pohromadě v jedné světnici učili dva učitelé současně. Na jedné straně seděly děti z 1. třídy a na druhé ostatní z jiných tříd. Takto se vyučovalo do r. 1831. Když farář J. Machovec v r. 1831 zemřel, stal se farářem zábořským Augustýn Jedlička, známý spisovatel publikující pod jménem Velebín Třemšínský. Dohlížitelem se po zemřelém Křivancovi stal Václav Sladký. Škola byla rozšířena o druhou třídu r. 1834, ta byla zřízena v „Panském špýcharu“ (staré tvrzi), kde se učilo do r. 1861.

Učebna ve staré škole

V r. 1837 byly zřízeny ve špýcharu i učebny další. Školní rok trval 47 týdnů, učilo se pouze dopoledne, děti měly docházet do 14 let svého věku, ale zpravidla již do školy nedocházely po dovršení 12 let, což bylo tolerováno inspekcemi. Děti už pomáhaly doma, jak uvádí školní kronika. Aby v zimě děti nemrzly, dodávalo se dřevo: od patrona hraběte Šporka z panství lnářského, velkostatku bratronického, ze Záboří, Lažan, Bratronic, Čechelovic, Slivonic a Jindřichovic. V 17. a 18. století v Záboří vyučovali např. Jiří Žlutický r. 1654 (v tomto roce byla vydána berní rula, tj. soupis majetků v království českém), Václav Benjamin Svoboda (1668-1686), Václav Feilber (1691-1693), Vojtěch Mikšovský (1697-1705), Martin Procházka (1713-1727), Josef Brož (1792-1829) a mnoho dalších učitelů.

Po Brožově smrti se stal nástupcem Josef Houra. Pomocníkem mu byl jeho syn Josef. Otec měl příjem 129 zl., 39 a jednu pětinu krejcaru, syn 70 zl. Pro zajímavost a srovnání - příjmy Brožovy pocházely z „Posnopného“, které bylo: ze Záboří 2 mandele žita, ječmene, ovsa, z Blatenky 6 měřic a 2 žejdlíky žita, z Bratronic např. 12

snopů žita, stejně tak ječmene a ovsa, podobně z ostatních obcí (Čechelovic, Doubravice, Hlupína, Jindřichovic, Lažánek, Mečichova, Milčic, Nahošina). Obce byly povinny učiteli po žních složit obilí a zavést ho do školní stodoly. Za toto posnopné musel učitel v neděli a ve svátek zpívat a hrát na varhany v kostele při bohoslužbách, zvonit klekání, péct hostie a doprovázet duchovního k nemocným. Za působení Josefa Houry byly v r. 1852 za posnopné zakoupeny státní obligace za 1050 zlatých a uloženy u berního úřadu v Blatné, kde si učitel vybíral 5% úrok.

Školní akademie – Poupata 1984

Do tohoto roku dostával učitel peníze (tzv. „sobotáles“) jen od dětí rolníků. Za dítě se týdně platily 2 krejcare. Vybírat sobotáles byli povinni starostové, ale vybírali jej značně nepořádně. Mimo to dostával učitel tzv. „koledu“, (7 zl. 58 kr.) a „štolu“ (10 zl. 24 kr.) Dále obdržel ročně 16 a půl sáhu dříví na topení. Za Josefa Houry učili na zábořské škole Václav Hrdlička (1836-1843) a po něm do r. 1849 František Pobuda, který odešel na učitelský ústav v Praze.

Josef Houra po 10 let nepřijal žádného pomocníka, dokud jeho syn Ignác nevystudoval učitelský ústav v Praze a stal se r. 1859 při otci pomocníkem a po jeho odchodu do výslužby r. 1866 učitelem. Josef Houra zemřel 6. 6. 1883.

Začátek výstavby nové školy - 1986

V r. 1862 byla zrušena funkce „patronů“ škol, byli jmenováni vždy na dobu 3 let „Výborové školní“

zastupovaní faráři, katechety, majiteli, zástupci. To byli např. starosta Záborejší František Křivanec, Vojtěch Panuška z Bratronic, František Malý z Čechelovic, všichni chalupníci, rolník Václav Šrámek ze Slivonic a rolník Josef Fulín z Lažánek. Císař Josef II. uložil vrchnostem povinnost zřizovat a udržovat školy na jejich panství, a to ve všech obcích, kde byl farní kostel, za to jim ale udělil jistá práva, zejména dosazovat učitele. Tak vznikl Patronát školní, jenž byl tvořen dohromady z 20 škol o 25 třídách. Vyučovalo se náboženství, čtení, psaní a počty.

Oslavy 30 let od otevření nové školní budovy

Ve školním roce 1872/1873 započala řádná činnost místní školní rady. Obec Záborejší zvolila za člena Václava Křivance, jenž se stal školním dohlížitelem. Obec Čechelovice dosadila Josefa Končelíka, Lažánky společně s Mečichovem Jana Bulína z Lažánek, Slivonice Václava Šrámka a Bratronic s Jindřichovicemi Václava Vokroje z Jindřichovic. Roku 1880 bylo započato s výukou ženských ručních prací, které do r. 1892 vyučovala Františka Šopfová, do r. 1898 Františka Hourová. Dnem 1. 1. 1883 byla otevřena IV. třída, za podučitele byl dosazen Josef Siblík (spoluautor publikace Blatensko - Březnicko, vydané v r. 1925).

Materská škola

Roku 1884 založil Ignác Houra při škole „Pamětní knihu“, která je vedena dodnes. Díky tomu jsou známi všichni učitelé, kteří zde vyučovali.

Obecní škola v Čechelovicích byla založena a rovněž vysvěcena r. 1910, od počátku zde působil jako řídící učitel Josef Žák. Tím přestaly do zábořské školy docházet děti z Čechelovic a Slivonic. Po jejím zrušení se vše vrátilo do původního stavu. Počátkem školního roku 1887 se postarala místní školní rada o letní tělocvičnu, vystavěnou před školní budovou zvýšením tarasové zdi a urovnáním místa návozem a postavením náčiní v nákladu 94 zl. a 20 kr.

Paní učitelka Lehmannová na Kubově Huti

Následující vzpomínky, které možná rozjítří mysl pamětníků, jsou již z minulého století: Krupobití 19. 7. 1904 způsobilo takovou bídu, že ve škole byla zřízena „polévková kuchyně“, neboť rodiče neměli co dát dětem k obědu. Rozdáno bylo 8359 obědů. Tato charitativní činnost pokračovala i v dalších letech: např. 1911/12 bylo rozdáno celkem 1353 porcí polévky v ceně 81 korun 18 hal. Na úhradě nákladů se podíleli občané ze Záborejší i okolí. V letech 1910–1927 se na škole v Záborejší pravidelně konaly „Stromkové slavnosti“, při kterých žáci sami sázeli stromky, které vypěstovali nebo je někdo jiný věnoval (např. baron Battaglia 20 stromů a 30 keřů). Počátkem 1. světové války, tedy v r. 1914, zhotovili žáci pro vojáky vlněné punčochy, nátepníčky, kukly a papírové vložky do bot.

Zlatá Studna 2004

O tři roky později byla školní docházka velmi špatná kvůli hospodářským a domácím pracím dětí, tudíž ani jejich prospěch ve vyučování nebyl valný. Do vzniku republiky se počet dětí pohyboval mezi stopadesáti a dvěma sty, v dalším období mezi 110 – 150 žáky. 30. května 1926 sehrály školní děti divadelní hru „Světluška“. Čistý výnos činil 70 Kč.

V r. 1929/1930 byla ve škole v Záboří zřízena začáteční postupná třída, ve škole bylo v 1. třídě 18 hochů a 17 dívek, ve 2. třídě 21 hochů a 18 dívek, ve 3. třídě 21 hochů a 11 dívek, ve 4. třídě pak 13 hochů a 9 dívek.

Dne 6. 1. 1931 bylo založeno při škole rodičovské sdružení, školu navštěvovalo 72 chlapců a 64 dívek, v r. 1931/32 pak 78 chlapců a 63 dívek. Ve školním roce 1933/34 docházelo 64 chlapců a 77 dívek, 1934/35 70 hochů a 79 dívek, 1935/36 64 hochů a 74 dívek. Za účasti žáků školy tehdy proběhla slavnost svěcení pomníku padlých. V r. 1936/37 bylo ve škole 52 hochů a 63 dívek. V roce 1937/38 bylo ve škole evidováno 46 chlapců a 61 dívek, na výpomoc nastoupil pomocný učitel a kandidát na učitelství Emanuel Kulovaný. Když zemřel T. G. Masaryk, byla na jeho počest uskutečněna 6. 3. 1938 na vršku „Průhon“ velká ohňová vatra. V září 1938 byl společně s dalšími zábořskými muži povolán E. Kulovaný v hodnosti podporučíka jezdecka k výkonu vojenské služby v rámci vyhlášené mobilizace. Ve školním roce 1939/40 byl ustanoven definitivním učitelem Břetislav Vlček. Rodičovské sdružení ošatilo jednu chudou dívku z 1. třídy. Pololetní prázdniny byly 3x prodlouženy, výuka začala až 4. 3. 1940. Na škole proběhla slavnost ke zřízení protektorátu Čechy a Morava, na počest 51. narozenin A. Hitlera (30. 4. 1940) vlály říšské a protektorátní prapory na škole, faře, obci, poště a kempeliče. Školu navštěvovalo 115 žáků.

*M. Trávníčková, L. Kalbáčová, P. Vrátná, L. Hrubá
nejrychlejší štafeta v ZŠ Záboří posledního čtvrtstoletí*

V r. 1945 již bylo ve škole 8 postupných ročníků, celkem 72 žáků a žákyň. Opět se vyučovalo náboženství (páterem Jaroslavem Janů), bylo obnoveno rodičovské sdružení, vyčištěna, vydesinfikována a vymalována škola. Žáci byli měřeni a váženi. V září a říjnu byl hromadně organizován sběr šípků, kaštanů a léčivých bylin. Žákům byly rozdávány věci poskytnuté organizací „UNNRA“. Ubývalo dětí, vyučovalo se ve dvou třídách. V dalším roce vyučoval náboženství zdejší farář Josef Buček. Při měření žactva byl nejmenší Fr. Renč, nejlehčí Miloslav Ounický, oba z 1. třídy, nejvyšší Václav

Křivanec a nejtěžší Jaroslav Žižka, oba z 2. třídy. V ošacovací akci bylo oblečeno 15 dětí. Byl zahájen provoz školního rozhlasu. V r. 1948 byl do školy zaveden telefon. V 1. třídě se učilo 27 a ve 2. tř. 22 dětí. V r. 1948/49 bylo v 1. třídě 32 hochů a 22 dívek. Byl zaveden „zimní čas“ a stanoven pětiletý plán školy. Žáci se zapojili do hledání mandelinky bramborové („americký brouk“ – dle tehdejší propagandy shazován z letadel Američany s cílem zničit zemědělství). V Záboří se ale téměř nevyskytovala.

Rekonstrukce školy v letech 2016-2017

Školní rok 1949/50 se nesl ve znamení různých kulturních a politických akcí, školení učitelů, pokračoval sběr všeho ještě ve větší míře. Velmi často se promítaly filmy ve zdejší kině u Říhů. Od ledna do března probíhal v Záboří kurs ruštiny, pro děti se vařila polévka. Od 1. dubna děti místo ní dostávaly zdarma teplé mléko připravované ze 2 sudů sušeného mléka, které škola obdržela od mezinárodního dětského fondu. Ve školním roce 1950/51 se učilo 32 hochů a 29 dívek ve dvou třídách. Pro další rok bylo typické odhlašování a přihlašování se k výuce náboženství, školu navštěvovalo celkem 36 hochů a 25 dívek.

Školní výlet Hadí - 2005

V r. 1955 zde vznikla „hudební škola“. V r. 1959 se sesula zeď - taras ve svahu pod „Starou školou“ a musela být opravena. V r. 1969 byl postaven „školní pavilon“ a

ředitelem školy jmenován Emanuel Kulovaný, který také vedl a psal obecní kroniku (zemřel v r. 1978).

Současná podoba steré školy - penzion

V r. 1971 byla na školním pozemku u hřbitova postavena chatka jako šatna pro školu, na tento pozemek byl již v r. 1966 zaveden vodovod (ve stejnou dobu jako na nově zřízený hřbitov). V listopadu 1973 začala výstavba sportovní haly jako jedné ze dvou halových staveb na Českobudějovicku.

V polovině osmdesátých let žáků přibývalo, pro silné populační ročníky byly prostorové i organizační podmínky školní výuky, rozdělené do dvou budov, tj. školního pavilonu a staré školy, neúnosné. Proto byla zahájena stavba moderní budovy s celkovými náklady 4.263.000,- Kč a kapacitou 320 žáků. Po jejím otevření byla v původním školním pavilonu zřízena mateřská škola, která doposud fungovala pouze v Čechovicích. Bohužel budova staré školy chátrala, díky politickým změnám v letech devadesátých se obci nepodařilo realizovat přestavbu na byty učitelů.

Čarodějnice 2019

po něm dětský smích.

Současná dvoupodlažní budova základní školy má 9 tříd pro 288 žáků, 2 odborné učebny a 5 kabinetů.

Úpravou šatny a sborovny bylo vytvořeno místo pro školní družinu a klub. Se sportovní halou a od 27. května 1991 i s novou školní kuchyní s jídelnou tvoří uzavřený komplex. Přes svou „novotu“ vyžaduje stálou údržbu a investice, které přispívají k ekonomice provozu a k bezpečnosti žáků, například jako v říjnu roku 1995 dokončená rekonstrukce kotelny. Převod vytápění z LTO na propan-butan si vyžádala 1.080.000,- Kč. Spojením základní, mateřské školy a jídelny byla k 1. 1. 2003 vytvořena příspěvková organizace ZŠ a MŠ Záboří.

Ale škola není jen o budově samé. Ta je sice podmínkou kvalitní výuky, nicméně nositeli vědomostí jsou vyučující a těch se za posledních dvacet let na škole v Záboří vystřídal na čtyřicet. Do roku 1992 vedla školu paní ředitelka Růžena Vokrojová, kterou vystřídal Mgr. Václav Špatný, současným ředitelem je od roku 2017 Mgr. Michal Gutwirth. Škola měla do r. 1996 osm tříd. S návratem k devítileté školní docházce počet tříd vzrostl na devět. Tento stav se udržel až do roku školního 2004/2005, kdy vzhledem k úbytku žáků byl snížen počet tříd na 7 s devíti ročníky.

Od školního roku 1994/95 byla ve škole zahájena výuka hudebního, později výtvarného oboru ZUŠ Blatná. V roce 2016 došlo k významným stavebním úpravám celého komplexu - budova školy, školní jídelny, sportovní haly a posléze i budova mateřské školy jsou zateplený a barevně decentně sladěny.

Vítězky okresního finále ve florbalu 2017/2018

Nyní škola zajišťuje pro 90 žáků vzdělávání pro 9 ročníků v 8 třídách s malým počtem dětí. Díky tomu je výrazně rozvinuta individuální péče zvláště o děti se specifickými poruchami učení. Současnou kvalitu vzdělávacího procesu dokumentuje i skutečnost, že jsou žáci školy v naprosté většině úspěšní v přijímacím řízení na střední školy.

Úspěchu dosahují i v jiných oblastech, především sportovních, výtvarných, ale i dalších talentových soutěžích. I přes problémy spojené s nižším počtem dětí a nárůstem nákladů na provoz je současná škola bezesporu důstojným pokračovatelem starých tradic zábořského školství.

Jitka Říhová, Michal Gutwirth, foto archiv školy

Zábořské krčmy a hospody

V Záboří se vařovalo pivo ve století sedmnáctém v panském pivovaru (stával pod budovou staré školy), který patřil vrchnosti Lnářské. Tento pivovar roku 1658 vyhořel spolu se sladovnou, školou a zvonící.

V záznamech lze vyčíst, že v té době

(v letech 1656-1658) byl sládkem Jan Vejměchtl, k pivovaru spravoval chmelnici, zahradu se štěpníci, dřevěný luthauz se studní a pole, na kterém se pěstovala zelenina.

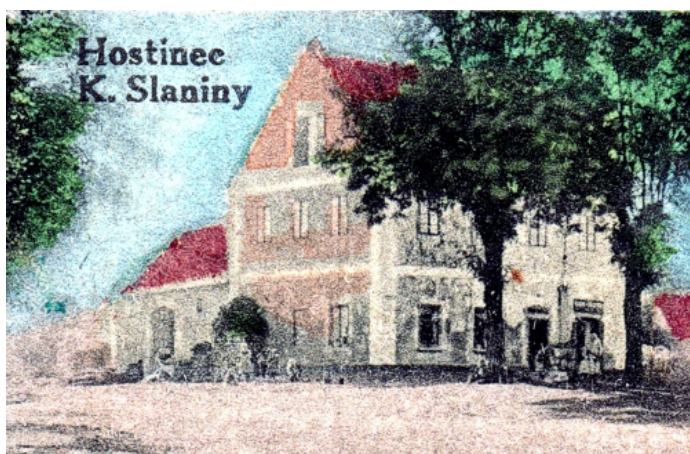
S výrobou a prodejem piva to nikdy nebylo jednoduché, neboť se jednalo o velmi výnosnou živnost, na druhou stranu jen díky tomu byly skutečnosti týkající se práv k této živnosti podrobně vedeny a lze tedy mnoho zajímavého čerpat z dochovaných záznamů, starých i několik stovek let. My citujeme v následujících odstavcích nejen z obecní kroniky, knihy I., z Pamětní knihy farní zábořské ale i z již sepsaných výpisů a opisů k „hospodě a pivovaru“ na Blatensku a Březnicku.

„Výhradní právo pivo vařiti náleželo původně královským městům až do konce 15. století. Tehdy nastal spor mezi městy a šlechtou o tuto výnosnou živnost. Tento spor ukončila až smlouva Svatováclavská v r. 1517, načež páni svobodně zakládali pivovary se vším příslušenstvím, zřizovali krčmy ve svých osadách u významných cest a zde prodávali piva svá. Bylo zvykem, kde byl pivovar, byla zpravidla i krčma, kde nebyl pivovar panský na venkově a městský v majetku města, byly také zřizovány krčmy. Na Rožmitálsku se připomínají již ve 14. století, na Blatensku jsou pak v mnoha vesnicích zmiňovány takzvané „výsadní krčmy“, které náležely sedlákům. Také vrchnost stavěla panské krčmy pro svůj zisk. (Krčma výsadní znamenala osvobození od „pěší roboty“ na panském a šenkýř v takové krčmě nesměl odebírat jiné pivo, než z vrchnostenského pivovaru).“

Usuzujeme-li správně, pokud byl v Záboří panský pivovar, byla tu zřejmě i krčma. Nelze však s jistotou tvrdit, že první dohledaný záznam v seznamu gruntů, chalup a domků o krčmě zábořské z roku 1626, je opravdu o první krčmě. Přes Záboří totiž vedla hlavní obchodní cesta z Horažďovic do Blatné a dále potom na Prahu, křižovala se tu s vedlejší cestou ze Strakonice do Blatné, a tak je velmi pravděpodobné, že živnost šenkovní byla v Záboří prováděna již koncem 16. století, neboť krčmy byly středisky cestujících obchodníků i komediantů. Tento závěr lze vyvodit i ze záznamů Hilleho v obecní kronice:

„V Záboří stávala krčma dávno před třicetiletou válkou (1618-1648). Vedlat' vsí zajisté poboční silnice od Strakonice na Blatnou a dále ku Praze. Pro svoji neschůdnost, krajinu kopcovitou nebylat' ovšem tak četně navštěvována jako jiná s ní paralelně vedená silnice. Krčma byla dřevěná. Šenkýře – nájemníky dosazovala vrchnost a tito měli za povinnost odebírat její pivo. Nejstarší známý šenkýř na zdejší panské hospodě – 1616 Jan Milivský. Šenkýři tito se tu často střídali. Před rokem 1705 byla krčma nově vystavena a také novou hradbou ohrazena. V hospodě byla šenkovna s prkenným kancelářikem a v ní kamna, toho času sešlá. Pět oken do olova vsazených, štok, šest dveří se železnými panty a pět okenic. Dále tu byla komora, zahrada, sad, maštale, chlív, mlat, sklep nebo šije s komorou. K hospodě patřilo tehdy 5 strychů a jeden věrtel půdy v pěti kusích a z luk bral tři vozy sena.“

Vrchnosti vždy o to dbaly, aby v krčmách panoval pořádek, čistota, aby šenkýř s rodinou pobožný a ctnostný život vedl, nepřechovával podezřelé osoby, všem hostům ochotně a věrně sloužil. Vždy musel mít zásobu piva, masa, postní stravy i sena pro dobytek.

Hostinec K. Slaniny na obecní návsi

„Žádné talš (malé míry a váhy) nesměl provozovat, při kuchyni nebo prodeji ovsa formany nesměl přetahovat, snesitelně s každým zacházeti. Každý šenkýř složit musel kauci pro případ škody způsobené zaviněním nebo nezaviněním vlastním. Přistižený při nedostatku piva byl pokutě vystaven, neboť pivo sám si přivážeti musel. Lidem povědomým a jistým mohl něco kredýrovat (dát na dluh), pivo cizí pod jakýmkoliv titulem do své hospody nositi nesměl, a to ani když mu došlo panské nebo vlastní.“

Šenkýř měl dále mnoho jiných povinností nejen spojených s šenkováním, kdy např. prázdný sud ihned bednáři odvést vyčištěný a zacházet šetrně s obručky sudů musel, další povinnosti mu vyplývaly z hospodářství. Dozor nad hospodami mívali místní rychtáři jmenovaní vrchností. Z povinností robotních nebyl osvobozen (robota byla zrušena v celém Království českém 7. 9. 1848). Vrchnost proto před každým nastoupením nového šenkýře uzavírala s ním smlouvu, v archivu lnářském se zachovala smlouva ze dne 16. října 1727, kdy uzavřel důchod s panstvím lnářským Jan Karel Frenzl, a to takovou:

Jmenovaný důchod mu tuto hospodu s kovárnou pouští k vlastnímu užívání se vším, co odpradána k této hospodě patří a to následovně: role k Lažánkám pod 1 strych, role Pod Průhonem 2 strychy 1 věrtel 2m, role Nad Farským trávníkem 1 strych a 3 věrtel, role V Horkách 1 strych a 3 věrtel, role Na Chvalovech 2 strychy a 2 věrtel, role na Pláňovinách 1 strych a 2 věrtel v sumě 101 strychů, 3 věrtelů a 2m. Louka: Palouk pod vsí pro 1 vůz a Pod Průhonem rovněž 1 vůz, 2 zahrádky pod 1 věrtel, vše za sumu 250 zlatých rýnských, na kteroužto summu ihned zavdal 175 zl. r. hotových peněz, načež se tuto pořádně kvituje. Ostatních 75 zl. r. povinen bude každoročně při času sv. Jiří až do vyplacení celé summy po 20 zl. r. skládati se dobrovolně zavazuje s tím dokonáním vymíněním:

Hostinec u Říhů

1. Aby častěji podotknutý kupující s manželkou, dítkami a čeledí svou příkladný a bohabojný život vésti hleď, žádných podezřelých lidí tj. mordýřův a zlodějův a těm podobným, vědomě nepřechovával. Míru spravedlivou a bez falšování piva neb páleného užíval. V složení lidem jak přespolním tak domácím piven byl, je nepřetahoval, nýbrž takovým svědomím živ jsa k sobě vábil a tudy užitek milostivé vrchnosti všemožným způsobem zvejsiti se vynasnažil.
2. Pivo z důchodu sám sobě povinen bude voziti a takové až na dva sudy hotovými penězi platiti, pokudž by se tak nezachoval a dluhů narůsti nechal, důchod vždy s tou hospodou platiti tu moc a právo zachovával.
3. Povinnost hospodáře jest, aby vždy vystalým pivem zaopatřen byl, pokudž by se kdy bez piva natrefil, pokaze v pokutu 3 zl. r. upadá a se uvaluje.
4. Cokoliv piva vyšenkuje, z každého čtyř věderního sudu při placení z takového podsudného tak jako jiný šenkýř platiti povinen bude.
5. Povinen jest ke každému sudu piva jednu pintu páleného od panského vinopala po 28 krejcarech vzíti. Kdyby pak takového více vydal nebo spotřeboval, též od toho vinopala, však tak, jak jinde dostati by mohl, bráti povinen bude.

6. Neméně kupující rozličné daně J.M. Císačské patřící, tj. fleischkreutzen a z muziky dle kontribučního rozvržení o kupující každoročně k zapravení má.
7. Led, pokud dělati se dá, každoročně od milostivé vrchnosti do lednice skrz poddané bezevšeho ouplatku hospodáře k naložení jest, však s tím dokonalým napomenutím, by on sklep v dobrém stavu držel, sobě led náležitě stlouci dal, především pak všude lednici dobrými, tuplovanými dveřmi opatřil, tak aby sem žádné teplo nemohlo a z něho dobrý spád vodě zaopatřil.
8. V šenkovně a kuchyni skrze své lidi na všečen způsob čistotu zachoval, kamna, dveře a okna v dobrém stavu držel a tudy lidí pocestných sobě na škodu vrchnosti neodražoval.
9. Především pak maštale, jak pro zimu, tak vůbec udržoval, tak žlaby, žebříky a stání čistě zametena byla a suchá byla na každý způsob se připomíná.
10. Z krámu masného, poněvadž se mu bití dobytka všelijakého povoluje do důchodu při termínu sv. Jiří 1 kopu a sv. Havla 1 kopu a tak se každoročně po 2 kopách platiti se uvaluje.
11. Na oheň a jiné škodné věci všechny k bedlivé pozornosti se kupující přísně připomíná.
12. Kdyby pak kupující pro sešlost věku aneb jiné své nedostatky hospody neb šenku držeti nemohl, takovému hospodu, kterého by milostivá vrchnost za dostatečného uznání ráčila, prodati neb prohandlovati moc a vůli má, s tím ale dokonalým vymíněním, že sobě milostivá vrchnost při prodeji týž přední právo ponechává.

Stavba hospody na Pahorku

Posledně: Kdyby milostivá vrchnost nějaký panský dobytek aneb již maso přes spotřebu svou míti ráčila, takové nechájce se jemu v snesitelné ceně zpeněžit, pomoci povinen bude a se zavazuje. Pro lepší potvrzení jest tento kontrakt prodeje netoliko řádně vyhotoven, do knih gruntovních vepsán, ano i také větším petšoftem milostivé vrchnosti potvrzen, jež stalo se dne a léta svrchu vepsaného.

Zpočátku byla pouze vždy jedna krčma ve větší osadě, tedy i v Záboří (dále např. v Čechelovicích, v Kadově, ve

Lnářích, v Lažánkách, v Blatence). Pravděpodobně u Divišů, č. p. 32 (kde je dnes KD Zábořská hospůdka), bývala krčma již v roce 1630, v roce 1631 ji Viktorín Škarka pustil Hynkovi, tento roku následujícího tj. 1652 Vítu Škarkovi. (Pozn. rod Škarků je v osadě Záboří zmiňován již v roce 1626 a patřil k nestarším rodům zábořským, stejně jako rod Havlů, Klumpů, Krejčů, Náhlíků, Třeštíků a Vydrů). Podle Rully z roku 1654 a 1676 byl šenkýřem na panské hospodě nejprve Vít Třeštík a později Matěj Třeštík. Až v roce 1695 za hraběte Tomáše Černína z Chudenic, pána na Lnářích, byly založeny pro každou obec na panství zvláštní knihy gruntovní, a tak vznikl nejen přehled majitelů jednotlivých gruntů, ale i jejich povinností a práv, např.:

1695 – hospoda panská šacována nebyla, jako všechny ostatní grunty a chalupy v Záboří, protože patřila pánu Tomáši Černínovi, ale prosperovala

1719 – při měření půdy byla panská hospoda šacována – pole 5 strychů, 3 věrtele a 2 m, louky 2 vozy sena, zahrada 2 m, cena neuvedena

1735 – evidována hospoda, dvůr (šafář, pastuška, kramář, ovčín), polní mistr a kovář

- všichni osadníci přispívali ječmenem na 1 sud piva, pokud ječmen osívali na polích v Záboří a také přispívali na plat šenkýře, zvaný „tác“

1728 – vyhořela hospoda kromě jiných pěti gruntů

Před hospůdkou se můžete osvěžit zmrzlinou

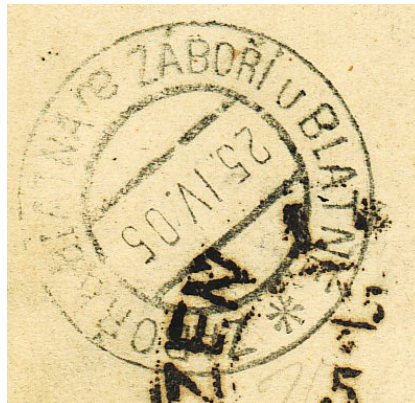
Svého času bylo v Záboří dokonce pět současně provozujících hospod. Hospoda Na Sále byla uzavřena v roce 1926, kdy ji vlastnil Karel Slanina, připomínán rovněž jako velitel SDH. Hostinec a řeznictví u Divišů byly uzavřeny v roce 1970, hostinec u Říhů pak v roce 1981, hospoda Na Pahorku vedle obchodu se smíšeným zbožím fungovala do roku 2003, kavárna Zalibov v prostorách bývalé školní jídelny v domě č. p. 54 (opět Na Sále) do roku 2015.

V současné době je otevřená jedna hospoda s názvem Záborská hospůdka, a to v č. p. 32, u Divišů, tedy znovu na stejném místě jako v roce 1630 a do roku 1970. Tento objekt v osmdesátých letech zrekonstruovalo JZD Záboří na kulturní dům s hospodou. Od roku 2011 je ve vlastnictví obce. Dále je zde penzion p. Augustina ve staré škole,

kteří slouží k ubytování, ale i zde se můžete výborně najíst a napít.

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba (Zpravodaj 1/2008), aktualizace Blanka Potůčková 2022

Poštovní úřad Záboří

Poštovní úřad v Záboří byl zřízen jako jeden z historicky prvních na území Čech za Rakouska-Uherska, dne 1. září 1904, pošta se nacházela ve Lnářském hostinci (budova č. p. 2 u staré školy) a v roce 1926 byla přestěhována do

hostince p. Slaniny zvané „Na Sále“.

Připomeňme si, že organizované dopravy zpráv na území České republiky jsou spojeny s volbou arciknížete Ferdinanda z Habsburské dynastie českým králem v roce 1526. Další důležité období rozvoje pošt u nás nastalo za vlády Marie Terezie, kdy byl poštovní úřad převzat do státní správy.

První poštovní zákon – císařský patent - pro území Rakouské monarchie je z roku 1838 a byl platný až do 13. prosince 1946, kdy byl vyhlášen zákon o poště (v roce 1949 byl zákon upraven na zákon o Československé poště, národním podniku. Dnes je platný zákon č. 20/2000Sb. o poštovních službách).

Pohled ze Záboří z roku 1904

S rozvojem pošty se rozšířilo i vydávání místopisných pohledů, většinou na těch zábořských najdeme kolorované fotografie kostela a nejbližšího okolí (tvrz, hostinec, škola), později už se motivy spojují s návší, s hospodami a obchody (U Říhů, Klas, Kosterman, hostinec K. Slaniny), či jde o dálkové pohledy na Záboří (většinou z Trávníků či od dnešní posklizňovky).

To, že pohlednice byly popsány na každém volném místečku třeba i z přední strany a že si pisatelé vyjadřovali vzájemnou úctu nejen oslovením, nebylo ničím zvláštním. Také nebylo nic neobvyklého, že adresa zněla jen na jméno a město. Málokdo v té době používal číslo popisné a poštáři ve svém obvodu opravdu znali osobně každého. Pohyb lidí byl pramalý, a tak pokud už byl někdo u někoho na bytě, prostě se toto do adresy uvedlo (např. Josef Malý toho času na bytě u tety Jarmily Novákové).

Poštovní směrovací čísla byla zavedena v Československu k 1. lednu 1973. Důvodem bylo využívání nových moderních metod pracovních postupů a příprava podmínek pro použití poloautomatických a automatických strojů na třídění poštovních zásilek. Zavedení bylo provázeno masivní reklamní kampaní. Přestože mezi obyvatelstvem v počátcích naráželo PSČ na nepochopení, používalo se v polovině 70. let 20. století v Československu na 90 % zásilek. Systém se prakticky v nezměněné podobě používá dodnes.

Pošta v Záborku

Naše zábořská pošta přestála tedy časy nelehké, dvě války i hospodářské krize, a jistě všichni věříme, že ve své činnosti coby pobočka České pošty a.s. bude pokračovat i nadále i nyní, kdy se pošty na malých obcích zavírají.

Seznam poštovníků a vedoucích pošty (uvedeny údaje pouze prokazatelně doložené):

1904 - 1909	nezjištěno
1909 - 1921	Marie Valentová
1921 - 1945	nezjištěno
1945 - 1964	František Pinc
1964 - 1966	Antonín Hrubý
1966 - 1969	Jaroslava Čadová
1969 - 1984	Marie Vadlejchová
1984 - 2015	Marie Kůrková
2015 - 2017	Martina Harášková
2017- 2020	Jana Říhová
2020 – dodnes	Martina Harášková

Text Jitka Říhová, foto z archivu pohlednic Roman Říha

Pomník padlým - úcta k předkům

V roce 1937 byl slavnostně odhalen pomník „Památce padlých vojáků ze Záborku v letech 1914 – 1918“, který nese jména dvanácti statečných mladých mužů, zábořských občanů:

Ing. Nachtman Jindřich	*1885. +1918
Klečka Václav	*1885 +1914
Bartoš Václav	*1894 +1915
Hanzlík Bohumil	*1882 +1915
Klepa František	*1884 +1915
Pražák František	*1884 +1916
Koutenský Václav	*1889 +1918
Koutenský Josef	*1881 +1916
Třeštík Karel	*1895 +1917
Tramba Josef	*1887 +1917
Vlk František	*1895 +1917
Novák František	*1888 +1918

Až 19 let po válce bylo určeno vhodné místo pro památník padlým ze Záborku, následující záznam o této slavnostní události je citací z I. knihy obecní kroniky, rovněž ji použil Mgr. Jan Olejník do své knihy „První světová válka a vyhlášení samostatnosti v Blatné r. 1918“. Díky tomuto záznamu se dozvíme o výjimečnosti tohoto památníku i o výjimečnosti

přístupu místních lidí k významnému mezníku dějin našeho národa:

„Letošního roku shodli se sbor dobrovolných hasičů a obecní zastupitelstvo, postaviti památník – pomník – vojínům zdejšími padlým ve světové válce. Dlouho nebylo možno nalézt vhodné místo pro něj až konečně určeno na návsi před Křivancovými č. p. 26 „U Kalistů“. Plán na něj provedl mistr kamenický z Blatné pan Muzika, a sice takový, že vůkol daleko široko není. Skládá se z deseti kusů v ladný celek, sestavených, který vypracoval a postavil zdejší kamenický dělník Vít Hrušeš za pomoci některých dalších kameníků. Železné oplocení provedl František Klas, strojní zámečník v Záborku, hlavu Kristovu na něm daroval zdejší duchovní správce P. Václav Bodlák, farář.

Slavnost posvěcení pomníku padlých konána byla dne 17. května 1937. Slavnost neobyčejně krásná, na kterou snad Záborský nezapomene. Slavnosti té se zúčastnil sám pan okresní hejtman z Blatné pan Miroslav Lapáček s chotí a dcerou a okresní tajemník pan Miroslav Vrána, dále sbory dobrovolných hasičů: Záborský, Bratronic, Čechelovice, Mečichov, Doubravice, Jindřichovice, Blatná, Tchořovice, dále Jednota legionářů Blatná, národní stráž Strakonicka a ještě mnoho jiných hostů

z blízka i daleka. Průvod ku pomníku byl velkolepý, a tak uspořádaný, že Záboří ještě takového průvodu nevidělo – napřed hudba pana Balka z Hvožd'an, za ní hned ve smutečných šatech ženy a matky padlých vojáků, pak školní mládež se sborem učitelským, pak okresní hejtman, obecní zastupitelstvo se starostou Františkem Pražákem, pak legionáři, četnictvo, hasiči a pak nepřehledný zástup lidstva, takže byla celá náves před sálem hlava na hlavě. Před pomníkem upraven krásný oltář. Pan starosta obce přivítal všechny hosty jak pana okresního hejtmána, tak i ostatní korporace, načež duchovní správce P. Václav Bodlák měl příležitostné kázání před pomníkem, poděkoval všem za účast, soustrastný projev tlumočil rodičům a vdovám padlých a potěšil je věcnou odměnou jejich strádání a smrti tam na věčnosti. Pak posvětil pomník, přičemž po celou slavnost stráž dva ruští legionáři drželi a sloužil mši svatou za spásu duší těch padlých vojáků. Při mši svaté hrála hudba mariánskou píseň s několika složkami a potom přednesly družičky básně Padlým rekům a Zborovským hrdinům, našim padlým bratrům. Hudba zahrála Hoši od Zborova, přičemž byly vyzváněny slavné hrany padlým.“

Lidé si připomínali konec hrozných útrap světové války a jistě i statečnost tisíců mužů, kteří museli obléknout vojenskou uniformu a jako rakousko-uhersí vojáci nastoupit do zákopů za císaře pána a jeho rodinu. Oslavovali i legionáře, kteří z řad dobrovolníků a zajatců odmítali návrat k rakouské armádě a přidali se na stranu dohodových mocností. Jedním z hlavních momentů, který významně přispěl k formování nové republiky, byla totiž Masarykova výzva k založení prvního československého zahraničního vojska na francouzské, italské a ruské frontě. Mgr. Olejník na základě celostátního soupisu legionářů, který je uložen v archivu Československé obce legionářské v Praze (soupis byl prováděn v roce 1918 a doplnován ve 20. letech minulého století) zaznamenal ve své knize dalších 13 zábořských rodáků - legionářů, kteří na pomníku nejsou uvedeni:

Kaizer Václav	* 1892, Rusko, úderný prapor
Klas Eduard	* 1894, Rusko, 1. divize 3. baterie
Křivanec František	* 1880, Rusko

Křivanec Josef	* 1989, Rusko
Matoušek Karel	* 1892, Rusko, 7. pluk
Pražák Václav	* 1894, Itálie, 32. pluk
Tramba František	* 1896, Itálie, 35. pluk 3. rota
Třeštík Gabriel	* neuvedeno, Rusko
Třeštík Jan	* 1898, Itálie, 31. pluk 6. rota
Třeštík Jan	* 1980, Itálie, 34. pluk
Třeštík Václav	* 1898, Itálie, 31. pluk 6. rota
Vlk František	* 1896, Itálie, 33. pluk 11. rota
Vlk Václav	* 1881, Itálie, 33. pluk 3. rota

Koncem války měly jednotky československých zahraničních vojsk celkem přes 140 000 dobrovolníků (dobrovolců, bratrů – oficiální označení příslušníka vojska). Celkem padlo 5 152 československých legionářů, z toho 4 112 v Rusku, 630 ve Francii a 410 v Itálii. Z celkového počtu padlých Čechů, Moravanů a Slezanů, kteří ve Velké válce bojovali, tvořili padlí legionáři 4 %.

Úcta k předkům je na místě i po více než sto letech – jsou to skutečná jména, skuteční lidé, kteří stáli na počátku našeho státu, bojovali za naši samostatnost, za naši vlast – za naše generace.

Jitka Říhová, foto Roman Říha, zdroj: obecní kronika, Mgr. J. Olejník

Kapličky a křížky

V obci Záboří nebo jejím okolí se nachází hodně drobných sakrálních objektů, boží muka, kapličky a kříže. Mají svoji historii, mnohdy velmi zajímavou, nutí nás k zamyšlení či nostalgickému pozastavení nad pokorou či zručností našich předků. Právě drobná sakrální architektura tvoří významnou součást zástavby vesnického prostředí.

Kapličky stojí v Záboří hned čtyři. Na návsi u Říšských je to kaplička sv. Jana Nepomuckého, postavena byla v r. 1840. Při budování prvních kanalizačních svodů v Záboří byla kaplička při odstřelu kamenného lože poškozena, následně renovována a posunuta blíže ke statku Říšských. V průčelí fary je oltář kaple Panny Marie Bolestné. Původně byla v místech stávajícího oltáře vystavěna kaple, na jejíž výstavbě se podíleli místní farníci a především pak bratrstvo Panny Marie Bolestné, zřízené pod záštitou kláštera bosých augustiánů na panství Lnářském. Po zrušení bratrstva (1784) byla kaple zbourána a zůstal jen původní oltář. U cesty ke hřbitovu stojí kaplička sv. Vavřince, jejíž vznik je datován spolu se založením nového hřbitova v r. 1873. Směrem na Čechelovice za no-

vým hřbitovem je pak kaplička „morová“, nejstarší dochovaná z kapliček v Zábouří. Podle historických pramenů byla postavena po třicetileté válce (asi roku 1707), kdy Evropu postihly dvě morové epidemie.

Kaplička na faře

Historie pomníků, křížů a křížků není o nic méně zajímavá. Připomeňme si alespoň ty dochované a udržované. Přímo na návsi, před bývalou hospodou „Na Sále“, se nachází kříž z roku 1855. V obci je pak další, posunutý z původního pozemku u staré školy při dlážděné cestě ke kostelu. Další posunutý křížek ze soukromého pozemku stojí na hrázi rybníka Pátek. Další dva kříže se

nacházejí u Jakšů stodoly před koňskou ohradou a směrem na Lažánky u Kulhů vršku. Obdobný kříž stojí i směrem na Bratronice na pravé straně silnice. Jiný kamenný kříž najdeme v lese Obciny na Plánoviny, podle pověsti zde došlo k tragické smrti myslivce. Nedávno zrenovovaný křížek můžeme vidět na staré cestě od Jakšů stodoly na Jindřichovice. Charakteristický pro označení rozcestí „U Kříže“ (Zábouří-Bratronice-Jindřichovice-Milčice) je krásný a pro svoji monumentalitu v krajině nepřehlédnutelný kamenný kříž. Jako poslední jmenujme kříž a kamenný pomník přímo před kostelem sv. Petra a Pavla vpravo od vstupní brány.

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba, Zpravodaj 3/2009

Významný rodák – A. J. SABATH

Obec Zábouří je právem hrdá na svého nejvýznamnějšího rodáka, uznávaného politika USA, Adolpha Joachima Sabatha. Na svět přišel 4. dubna 1866 v Zábouří u Blatné v židovské rodině jako druhé z jedenácti dětí Joachima a Barbary Sabathových. Jeho matka vedla malý krámk se smíšeným zbožím a domácnost. Otec byl řezníkem a překupníkem jatelných zvířat. Malý Adolph chodil do obecné školy v Zábouří mezi lety 1872 – 1880. Jako patnáctiletý odcestoval do USA. Zpočátku se Adolf živil příležitostnými pracemi, později se prosadil jako realitní agent.

Z vydělaných peněz postupně uhradil cesty svých rodičů a všech deseti sourozenců do USA. Zbylo mu i na další studia na lyceu, později i na právech. V roce 1891 dokončil vysokoškolská studia práv a počal pracovat jako advokát. V roce 1895 byl jmenován soudcem. Funkci zastával až do roku 1906.

V roce 1907 byl zvolen do Sněmovny reprezentantů (Kongresu) za Demokratickou stranu, za pátý okrsek státu Illinois. Jako kongresman působil nepřetržitě neuvěřitelných 23 funkčních období až do své smrti v roce 6. listopadu 1952, dva dny po svém dalším znovuzvolení. Zařadil se tak k nejvýraznějším americkým politikům první poloviny 20. století.

Zaměřoval se především na sociální problematiku, zlepšení životních a pracovních podmínek přistěhovalců a dělníků. Byl blízkým spolupracovníkem F. D. Roosevelta a spoluautorem hospodářského programu Nový úděl, za jehoho prezidentského zároveň působil ve funkci předsedy klíčového Organizačního výboru Kongresu.

Jako dobře situovaný americký občan, nezapomínal Adolph Joachim na svou vlast a rodnou obec. V době první světové války podporoval Masarykovu zahraniční akci a nemalou měrou se zasloužil o vznik Československa. Později aktivně pomáhal také Benešově protinacistickému odboji. V rodné obci spolufinancoval od roku 1929 výstavbu útulku pro chudé, nemocné a sirotky – Sabathova útulku, po kolaudaci stavbu předal do majetku a správy obce. V roce 1947 bylo obci Adolphu Joachimovi uděleno čestné občanství, slavnostního aktu se zúčastnil i zástupce Velvyslanectví USA v Československu.

Sabatův útulek

Zajímavé a dosud málo známé poznatky o životě A. J. Sabatha, jeho působení ve vysoké americké politice, ale i životě našich krajanů v USA, přináší čtenářům kniha Dr. Martina Nekoly „Čech v americkém Kongresu“. Životopis a rodokmen významného rodáka naší obce v této knize zpracoval Pavel Hnízdil, člen České genealogické a heraldické společnosti v Praze ve spolupráci s panem Tomášem Daňkem, členem spolku Vltavan Praha.

Text Jitka Říhová, podklady M. Nekola, P. Hnízdil

Slavné návštěvy v Zábři

Karel Gott

V Zábři se natáčela závěrečná scéna filmu „Hvězda padá vzhůru“, ve kterém hlavní roli strakonického dudáka ztvárnil Karel Gott. Filmaři si vybrali pro tuto scénu úchvatný pohled od zábořského kostela do údolí lesů a rybníků směrem na Vrbno. Bylo to v roce 1974, mé dceři bylo tehdy dva a půl roku. Jako mnoho Zábřáků jsem se i já s dcerou vydala ke kostelu podívat se na natáčení. Vždyť tu měl být můj idol! Scéna, která ve filmu trvá jen několik minut se natáčela přes tři hodiny.

Karel Gott v Zábři ve filmu „Hvězda padá vzhůru“

Po skončení natáčení jsme zacházely s dcerou do místního obchodu „U Žižků“. Než jsem stačila nakoupit, dcera vyběhla ven. Mezitím přijelo auto, zastavilo před obchodem a šofér šel do obchodu. Na sedadle spolujezdce seděl ON! Bylo teplo, tak si otevřel dveře. Dcera běžela rovnou k němu a on si ji posadil na klín. Vykoktala jsem omluvu za tu svoji neposednou ještěrku. Mistr se jen smál. Tuto vzpomínku na Karla Gotta mám schovanou hluboko v paměti. Když jsem poprvé vyprávěla vnoučatům tuto příhodu, nechtěla mi věřit, že Karel Gott tenkrát opravdu chvíli choval jejich maminku.

Jaroslava Vodičková

Václav Havel

Psal se rok 1990, prezidentem byl krátce Václav Havel a v červnu toho roku byl právě na návštěvě strakonického okresu. Pracovala jsem na Obecním úřadě (tehdy národním výboru) v Zábři. O návštěvě prezidenta

v okrese jsme věděli, a protože obec tehdy vlastnila auto-

bus, poslali jsme tehdy náš autobus plný školních dětí do Blatné, aby pana prezidenta viděly. Z Blatné měl pan prezident jet do Strakonice přes Sedlici, kde ho očekávali s připraveným programem. Krojovaná skupina ho měla vítat chlebem a solí. Domnívali jsme se, že jeho plánovaná trasa je pevně daná a tedy neměnná, nenapadlo nás vůbec, že by to mohlo být jinak.

V poledne jsme šly s kolegyní na oběd do školní jídelny, nesla jsem igelitku s nádobím, které jsem chtěla v jídelně vrátit. Už jsme byly na cestě, když na nás volal náš starosta (tehdy předseda národního výboru) Josef Antony, že si v poledne skočí na louku obrátit seno. To abychom věděly, kde je, kdyby ho někdo sháněl. Byl krásný slunečný den, vyšly jsme na náves, mně chrastily v tašce ty kastroly a na křižovatce stál policista s motorkou. Napadlo nás se ho zeptat, jestli tudy náhodou nepojede prezident, a on řekl, že ano. Došly jsme tedy k autobusové zastávce a rozhodly se počkat na prezidentskou kolonu, abychom pana prezidenta aspoň zahlédly. Nečekaly jsme dlouho, když se v zatáčce objevilo první auto. Jaké však bylo naše překvapení, když se celá kolona u zastávky otočila a vracela se zpátky. Bylo nám divné, že by jeli do Strakonice na Horažďovice. Pomalu jsme se s kolegyní vracely za kolonou a zjistily jsme, že nejedou na Horažďovice, ale zatáčí k našemu národnímu výboru.

Pan prezident měl rád překvapení a tohle se mu opravdu povedlo. To už jsme běžely, já s těmi chrastícími kastroly v igelitce, zpátky do práce. Přiběhly jsme ke dveřím, tam už stála ochranka a nechtěla nás pustit dovnitř. Zároveň se začali sbíhat lidé a školní děti k budově národního výboru. Prodraly jsme se mezi ochrankou se slovy – my tam musíme, my tam děláme – ani do té tašky se mi nepodívali, dvě „gorily“ nás doprovodily nahoru do zasedací místnosti, kde se už natáčelo.

Náš starosta byl chudák tak překvapený, že jsme měly strach, aby se mu něco nestalo. Tehdejší ministryně Štěpová z něho páčila informace o zásobování v obci, pan prezident chtěl vědět, kde máme vyvěšené voličské seznamy (bylo před volbami) k nahlédnutí, a ačkoliv tyto seznamy byly na stole pod sklem, starosta tvrdil, že je nemáme. Pan prezident se jen usmíval, asi měl radost, že se mu to překvapení tak povedlo. Ochranka zatím prohlédla chodbu a WC, aby si pan prezident mohl odskočit. V tu chvíli již bylo před budovou hodně lidí, jedna občanka tam začala zpívat písničku „Teče voda, teče“ v domnění, že je to prezidentova oblíbená, zrovna když byl pan prezident na WC. Prostě scény jak z Troškových filmů. Potom se pan prezident s námi rozloučil, před budovou se pozdravil s lidmi, nasedl do auta a celá kolona pokračovala v cestě do Strakonice. Na vsi postávali lidé a diskutovali o neobvyklé návštěvě.

Ten den už se nic nedělalo, stejně nešlo myslet na nic jiného. Ještě dlouho potom Sedličtí osočovali našeho předsedu národního výboru na okresních shromážděních, že jsme jim „vzali“ prezidenta. A my v tom byli tak nevině.

Jaroslava Vodičková

Ladislav Stehlík

Ladislav Stehlík o Záboří: „Tuto ves, stulenou za borovými lesy, miluji od chlapeckých let. Kdykoliv ji znovu navštívím, rozjasní se mi zrak a radostí rozbuší srdce, jako bych uslyšel zamilovanou národní píseň nebo se zadíval na některý Alšův obrázek. Na

nevelkém kousku krajiny je soustředěno téměř vše, co je výrazem české lidové duše. Románský kostelík svatých Petra a Pavla, špýchar bývalé vladycí tvrze, fara, škola, všechno pěkně pohromadě.

Kolikrát jsem přicházel s rodiči nebo i sám navštívit mamčinu bratra, mého kmotříčka Karla Slaninu a v šenkovně jeho hospody „Na Sále“ pozoroval sousedy a poslouchal se zájmem jejich hovory. Vděčně vzpomínám na ředitele školy, zasloužilého učitele Emanuela Kulovaného a jeho milou paní, mé vlídné hostitele a průvodce na toulkách krajem. Přišel před lety do Záboří učit na zdejší škole, která byla jeho první učitelskou štací a zůstal jí věrný po celý život“.

Záboří - kresba Ladislava Stehlíka

Básník Ladislav Stehlík, bělčický rodák, autor „Země zamyšlené“ jezdil do Záboří k manželům Kulovaným. Mám ho ve vzpomínce jako vlídného, usměvavého staršího pána, vždy se skicákem v ruce. Chodil na Velkou Kuš kreslit majestátné stromy na hrázi. Při jedné jeho návštěvě u Kulovaných jsme měli možnost přivítat ho u nás doma. V jeho milé společnosti při poutavém vyprávění a vzpomínání večer uběhl jako voda.

Při svém odchodu nám děkoval za pohoštění se slovy: „V této závodní jídelně dobře vaří, budu sem chodit častěji“.

Jaroslava Vodičková

Kulturní a společenský život v obci

Tradice

Jako snad v každé obci, tak i u nás v Záboří se udržují některé tradice. Pokud bychom je vyjmenovávali od začátku roku, tak první bude asi Tříkrálová sbírka. Školní děti v doprovodu své paní učitelky obcházejí ves a do kasičky vybírají peníze pro charitu.

Konají se také tradiční plesy. U nás bývají zpravidla tři – hasičský, sportovní a školní. Začátkem března bývá k MDŽ zorganizována oslava pro ženy s programem, občerstvením a hudbou. O Velikonocích se udržuje tradice velikonočního koledování. Poslední dubnový den patří čarodějnicím a stavění máje na vsi.

Zábořská pouť 2009

Největší tradiční akcí v roce je u nás je červnová pouť na sv. Petra a Pavla. Letos už patnáctým rokem se koná na dvoře obecního úřadu pod naší krásnou bezmála stoletou lípou. Poutě má vždy bohatý kulturní program a je hojně navštěvovaná jak našimi občany, tak i cizími. Tradicí jsou již také adventní trhy, pořádané na začátku adventu před zábořskou hospůdkou. Vánoční zpívání dětí z mateřské a základní školy u rozsvíceného vánočního stromčku na vsi před Vánocemi pokračuje vždy vánočním koncertem v kostele sv. Petra a Pavla. Nepravidelnou, ale tradiční akcí je také vítání nových občánků do života, které se koná podle počtu narozených dětí v roce.

Jaroslava Vodičková

Ochotnické divadlo v Záboří

Padesátá léta minulého století, ač zatížená ekonomicky i politicky složitou poválečnou situací, jsou u nás v Záboří spojována s rozkvětem činností Tělovýchovné jednoty a osvětové besedy. Bohužel, spolek osvětové besedy zanikl začátkem let šedesátých, ale je až kupodivu, kolik lidí se zapojilo do místního divadelního spolku, kolik nadšenců obětovalo svůj čas a šlo doslova s kůží na trh. Amatérští herci zpřijemňovali sousedům především svátky vánoční, poutě či Velikonoce. Určitě mnozí překonávali svůj stud a trému, učili se texty po nocích a zpí-

vali si je při práci. O historii činnosti prokazatelně vypovídají nejen zápisy v obecní kronice, ale i dochované dokumenty, plakáty a další archiválie Divadelního kroužku Osvětové besedy v Záboří u Blatné z pozůstalosti pana Františka Blažka, který je mimochodem autorem obrazu kolorovaných fotografií z roku 1959, umístěného na obecním úřadu.

Právě tento obraz nejlépe prezentuje kvalitu zázemí a nastudování divadelních her, především kostýmů a kulís jednotlivých scén. Dlouhá léta byl obraz na sále U Říhů, po uzavření hospody v roce 1979 se vrátil k Blažkům, v roce 1995 jej paní Emílie Blažková svěřila na obecní úřad. Zápis o tom je uveden na zadní straně obrazu, a nyní je rovněž připojen popis a seznam herců:

Obraz s obsazením hry Strakonický dudák

Děti na první fotografii zleva jsou Josef Vydra/bývalý pan starosta/ a Zdeněk Říha. Další fotografie v řadě následují Dr. Karel Černý coby Vocílka, František Blažek jako Švanda, matka Švandy Rosava v podání Emílie Blažkové, Dorotka Věra Říhová (nyní Veselá), myslivec Trnka – Dorotčin tatínek – je nám zatím neznámý, chasa František Černý, Josef Hejl ml., Mírek Černý a Jaroslav Říšský.

Uprostřed Alalmir Josef Hejl ml., rodina Kalafuny – Kordula Marie Divišová, Kalafuna Vít Hruběš, děti Zdeněk Říha, Jaroslava Štěpánková (nyní Augustinová), Josef Vydra, Švanda a Vocílka František Blažek a Jiří Jakš, skupina lesních víl Helena Křivancová, Růžena Švecová, Zdenka Černá, Zdena Zemenová, Věrka Bartošová, Marie Pražáková, ústřední foto hlavních postav, Švandy a Dorotky – Františka Blažka a Věry Říhové, Kalafuna a Dorotkou - Vít Hruběš s Věrou Říhovou a znovu Švanda a Dorotka, Kalafuna s Kordulou, zcela vpravo pak starý dudák Tomáš v podání Josefa Hejla st.

V dolní řadě je jako král Alenoros, pán neznámých zemí Bohumil Mašek, dále hospodský Mikulí František Blovský, princezna Zulika Marie Hanzlíková /provdaná Nýčová/, uprostřed společné foto Švandy, Rosavy a Dorotky, vedle Švanda na šibenici – a neznámé divé ženy,

rychtář Koděra Václav Zemen a poslední postava na fotografii v dolním pravém rohu pan František Křivanec coby Šavlička, bývalý voják.

K naučení role postačovaly dle pamětníků maximálně 3 měsíce, zkoušelo se většinou na sále hospody u Říhů (č. p. 2), hru režíroval pan Vít Hruběš a pan Dr. Karel Černý, ten také většinou zajišťoval vše pro divadlo potřebné, např. do Strakonického dudáka sehnal k zapůjčení kdesi ze Strakonice i opravdové dudy. Jinak si kostýmy každý herec zajišťoval a připravoval většinou sám, některé krásné kostýmy byly i zapůjčené z Prahy.

Podle údajů z kroniky bylo od roku 1954 do roku 1960 doloženo nastudování deseti divadelních představení:

- 1954 - Polibek královský, Pasekáři, Palackého třída
- 1955 - 8. 5. odehráno představení Mordová rokle
- 1956 - 5. 5. odehrána v hospodě U Divišů hra Karla Čapka Matka
- 1956 - 22. 7. a 23. 9. odehrána divadelní hra se zpěvy Muziky, muziky. Představení bylo upraveno pro divadlo v přírodě, hrálo a zpívalo se tedy venku, na Škarpách – jak se říkalo na farském dvoře. Poprvé se hrálo v červenci večer při umělém osvětlení (které jak uvádí kronika umocnilo zážitek), pro velký ohlas se opakovalo v září o pouti.
- 1957 - v kronice není uvedeno žádné představení. Pro zajímavost uvádím propagandisticky laděnou, dnes už úsměvnou, citaci z kroniky: *Ochotnický spolek oproti dřívějším létům značně polevil ve své činnosti.*
- 1958 - o Velikonocích odehrána hra Slaměný klobok, se kterou herci následně hostovali i v Mečichově, 31. 5. a 1. 6. v rámci MDD se konalo představení Pohádka o Honzovi a princezně Zlatovlásce
- 1959 - citace z kroniky: O Vánocích sehráli místní ochotníci hru J. K. Tyla „Strakonický dudák“. Hra měla velký úspěch.
- 1960 - 18. 12. školní divadlo Sněhová královna

Bohužel, údaje v kronice nejsou vedeny v letech 1950 až 1953 a v letech 1959 až 1964 jako úplné, byly dopisovány až v roce 1966 a jsou tedy velmi stručné, spíše je popisována činnost místního národního výboru a JZD.

Z originálů dobových plakátů však máme průkazně doloženo dalších 6 nastudovaných a odehraných divadelních kusů a představení s termíny:

- 25. 12. 1951 Lucerna
- 5. 4. 1953 Maryša
- 25. 12. a 26. 12. 1953 Strakonický dudák
- 17. 4. a 18. 4. 1954 hry Zvíkovský rarášek a Paní Mincmistrová
- 1. 4. 1956 Paličova dcera, představení odehráno k 100. výročí úmrtí J. K. Tyla

- 20. 4. 1957 a 21. 4. 1957 Její pastorkyňa

Dochované plakáty dodané z tiskárny v Blatné, jsou ve velmi pěkném stavu, jen málokteré potřhané, byť poválečný papír byl velmi nekvalitní. Právě z plakátů se dozvídáme zásadní důkazy o činnosti spolku a jména aktivních členů. Hry režíroval většinou Dr. Karel Černý, režisérem byl i Jan Dvořák. Představení doprovázela hudba ZK ČZM Strakonice, kterou řídil A. Matoušek, nácvik písní vedl J. Buček a R. Goldeggová, nápovědu a inspicie zastupovali J. Žák a E. Kulovaný. Kostýmy dodávala A. Tvrdková, Praha. Nejobsazovanější herečkou hlavních rolí byla paní E. Blažková a V. Říhová (Veselá), z pánů herců pak F. Blažek a V. Hruběš – oba měli na starost současně i scénu a stavbu kulis. Za další často obsazované herce si dovoluji vyjmenovat: A. Poklopová, R. Divišová, E. Kulovaná, Z. Černá, M. Hanzlíková, J. Štěpánková, V. Pochmanová, M. Doležalová, B. Žáková, A. Němečková, M. Štěpánková, J. Vydra, V. Zemen, F. Krivanec, J. Hejl, V. Blovský, V. Diba, J. Černý, J. Jakš, M. Čad. Představení se odehrávala v přírodní scénérii na farském dvoře (na Škarpách), na sále hostince U Diviů nebo v sále Jednoty u Říhů.

Černobílé fotografie – momentky z her, originální divadelní plakáty, scénář s poznámkami režiséra, návrhy a nákresy kulis jsou dnes pečlivě archivovány na Obecním úřadu v Zábři. Veškeré dochované materiály k archivaci

poskytl pan Pavel Blažek z pozůstalosti po svých rodičích, část fotografií daroval pan Nosek ze Strakonice, jehož manželka Anna Poklopová pocházela ze Zábři.

Text: Jitka Říhová, foto archiv obecní úřad

TJ ZD Zábři

V říjnu roku 1951 se konala přípravná schůze k založení TJ Zábři. V roce 1952 se, za velkého zájmu občanů, konala ustavující schůze TJ Sokol Zábři. V počátku stáli: Emil Hrubý, Jan Dvořák, Vít Hruběš, Josef Černý, František Pinc, Josef Žák,

Emanuel Kulovaný, Jaroslav Třeštík a Josef Antony, kteří zvolili výbor, jehož historicky prvním předsedou se stal Emil Hrubý.

V témže roce zahájily činnost oddíly ledního hokeje, kopané a ZRTV. TJ začala pracovat ve velmi skromných podmínkách a výstroj pro hráče byla převážně domácí výroby. Svépomocí a z výtěžku podniků byly vybudovány dřevěné mantinely na kluziště na rybníku Pátek. Pro oddíl kopané bylo prozatím upraveno hřiště Na Drahách, při cestě do Mečichova. Již od roku 1952 hrál oddíl ledního hokeje pravidelně okresní přebor. Mužstvo, jehož vedoucím byl Josef Černý, hrálo zápasy v Sedlici, Radomyšli, Bělčicích a Blatné. Dopravu obstarávali p. Farek a p. Zemen a i vlastní motocykly. Hokejky byly převážně domácí výroby od p. Fiňka a p. Dobřemysla (Švídka).

První zaznamenaná sestava byla v tomto složení: Černý Karel – brankář, Antony, Kolman, Pinc, Diba J., Diba V., Sedláček, Třeštík, Linhart, Helma A. Bylo přistoupeno k řešení výstavby hřiště, jehož by mohla využívat i mládež. V roce 1953 zvítězilo zábořské mužstvo v okresním přeboru. V tomto roce byly zakoupeny fotbalové dresy a kopačky, oddíl ZRTV nacvičoval na 1. celostátní spartakiádu a 7. června byla uspořádána na hřišti u rybníka Velký oslava Mezinárodního dne dětí, tělovýchovy a sportu.

Roku 1954 byl zvolen novým předsedou Sokola pan Vít Hruběš.

Aby se mohl hrát hokej i večer, bylo v roce 1955 zakoupeno umělé osvětlení z Blatné. Dřevěné sloupky na osvětlení byly převáženy z Blatné koňským povozem a přepravu zajistili pánové Štěpánek a Diviš. Díky velké obětavosti všech členů byly zabudovány na rybník Pátek.

V letech 1956 – 1960 byla činnost Sokola zaměřena především na oddíl ledního hokeje. Roku 1959 byl předsedou zvolen Antonín Helma. Roku 1960 se družstvo ko-

pané – žáci stalo okresním přeborníkem, stejně jako v roce 1962 družstvo ledního hokeje – žáci.

K rekonstrukci osvětlení na Pátku bylo přistoupeno v roce 1963. Jednotlivými úkoly byli pověřeni tito členové: nákup železných sloupů – Hrubý, zajištění brigádníků, rozpis práce a vybudování kluziště – Třeštík, zajištění lan – Klečka F., vybudování elektroinstalace – Hrubeš. Práce na rekonstrukci probíhaly velice dobře, například na vykopání jam pro železné sloupky bylo vytvořeno 14 dvojic. Za krátkou dobu bylo vybudováno v té době nejlepší osvětlení na celém okrese.

Bývalý zábořský hokejový „svatostánek“ na Pátku

V letech 1963 – 1964 vyhrálo družstvo dorostu okresní přebor a postoupilo z kvalifikace s vítězem okresu Písek, ZOU Veselíčko, do krajského přeboru dorostu. Předsedou TJ byl zvolen Ladislav Jindra. V těchto a předchozích letech působili v družstvu dospělých: Čad M., Helma J., Říha M., Kulha M., Kulha V., Krejčí J., Viktora, Žizka J., Žizka V., Pinc, Jakš J., Novák, Oplt, Zralý, Klecán, Augustin, Kropáček, Matoušek, Pokorný, Čapek, Primas, Kolman J.

V dalších letech – Křivanec V., Křivanec F., Černý F., Švec A., Hrubý E., Hrubý A., Jindra L., Hrubý B., Šlapák, Vokroj V.

V roce 1964 začala velmi dobrá spolupráce TJ s JZD a MNV v Zábou. Byly zakoupeny nové mantinely z Tesárny Chanovice a JZD zakoupilo novou výstroj pro družstvo dorostu, které se zúčastnilo krajského přeboru. O tento úspěch se zasloužili: Diba M., Augustin M., Lávička J., Švec V., Štěpánek K., Koutenský F., Bartoš J., Zach J., Pokorný J., Sedláček L., Finěk E., Hrubeš, a Blažek P. V tomto složení se družstvo umístilo na druhém místě krajského přeboru za Fezkem Strakonice. V těchto letech byl o hokej ze strany diváků tak velký zájem, že na místní utkání dorostu jich chodilo přes tři sta z celého okolí a na utkání venku jezdilo autobusem 50 i více příznivců. Vždyť mužstva, jakými byly ČZ Strakonice, Fezko Strakonice, Sp. Písek, PS Budějovice a Netolice, byly velmi zdatnými soupeři.

V roce 1965 byl proveden nátěr mantinelů a vyhotoveny úchyty a zakotvení na jejich montáž na hřiště na Pátku. V předchozím roce byly mantinely nainstalovány

jen provizorně. Do okresního přeboru ledního hokeje 1965 – 1966 byla přihlášena 3 mužstva: žáci, dorost a muži. Přestože se dorost umístil rok předtím na 3. místě krajského přeboru (za PS Budějovice a Sp Písek), nebyl do této soutěže přihlášeno, protože z původního kádru zůstali pouze dva hokejisté a mezi žáky nebyla za ostatní rovnocenná náhrada. Předsedou TJ byl zvolen Hrubý Antonín.

V roce 1966 se žáci TJ stali okresními přeborníky v ledním hokeji. Dále se začalo uvažovat o výstavbě šaten, protože v této době neměla TJ prostory na uskladnění výstroje, a tak byla dočasně uskladněna u hospodáře TJ, pana Hejla. Předsedou byl zvolen Kulha Václav. V roce 1968 byla zpracována dokumentace a provedeno zaměření pozemku pod šatny a v roce 1969 začala výstavba.

V roce 1970 vyhrálo družstvo mužů okresní přebor a postoupilo z kvalifikace do krajského přeboru II. Byla dokončena výstavba šaten a proběhlo jejich předání do užívání TJ. Tím se vyřešil problém uskladnění výstroje. O pouti byl uspořádán sportovní den, na kterém se konaly závody na pionýrech, fotbalové utkání, ukázky modelářů, pro děti závody v pytlicích a jiné zábavné hry. V tomto roce byla rovněž zakoupena nová výstroj pro oddíl ledního hokeje.

Rok 1971 znamenal sestup z krajského přeboru II, družstvo mužů se potýkalo s nedostatkem hráčů a jeho účast v přeboru byla přímo pohromou. Byly zaznamenány i výsledky 1:18, 1:17.

V roce 1972 proběhly oslavy 20. výročí založení TJ, konala se slavnostní schůze, na které byli přítomni zástupci OV ČSTV Vavruška, Moravec a Kopřiva. Byli odměněni zasloužilí členové TJ. Také hokejisté přispěli k oslavám dobrými výkony. Družstvo žáků vyhrálo okresní přebor a v krajském přeboru skončilo na 3. místě. Družstvo mužů vyhrálo okresní přebor a v kvalifikaci nepostoupilo s Prachaticemi. Jen pro zajímavost, družstvo žáků tvořili: Třeštík, Beran, Votava, Jakš, Ježek a Antony.

Vítězové OP žáků v roce 1974

V roce 1973 skončilo družstvo žáků na 2. místě v okresním přeboru a muži přebor vyhráli a postoupili do

KP II. Tento rok byl pro TJ určitým mezníkem ve financování. Byla vypracována smlouva mezi TJ a JZD Záboří, která zajišťovala částečné financování a poskytování prostředků na údržbu výměnou za závazek výpomoci při brigádách v zemědělském družstvu.

V roce 1974 se soutěží zúčastnila 3 družstva – žáci, dorost a muži. Žáci vyhráli okresní přebor, dorost v turnajovém okresním přeboru ve Vimperku skončil třetí a muži se v krajském přeboru II umístili na čtvrtém místě. Byly zakoupeny nové dresy pro oddíl ledního hokeje a oddíl ZRTV zahájil činnost. Dále byla provedena rekonstrukce osvětlení na hokejovém hřišti, kterou provedl pan Finěk a pan Běle.

Sportovní hala v roce 2022

Rok 1975 byl určitým mezníkem v činnosti TJ. Otevřela se nová sportovní hala MNV, která umožňovala velké sportovní vyžití. Na základě dohody OV ČSTV a MNV byla sepsána smlouva, na jejímž základě ČSTV financovalo sportovní náradí a předalo ho hospodářskou smlouvou MNV a sportovci TJ využívali halu zdarma. Proto byly založeny oddíly stolního tenisu a tenisu a uvažovalo se o oddílu odbíjené.

Spartakiáda ve Strakonících 8. 6. 1985

V roce 1976 hrálo družstvo mužů krajský přebor, družstvo žáků a družstvo dorostenců okresní přebor. Dorost se umístil na 2. místě. V tomto roce byla zahájena a

také dokončena výstavba tenisových kurtů. Odpracovalo se při ní 1 000 hodin. Největší zásluhu na výstavbě kurtů měl Ing. M. Augustin a pan Kulha. Velkou finanční částkou přispěl OV ČSTV a JZD Záboří zapůjčilo bezplatně techniku. Oddíl ZRTV zahájil cvičení s dětmi a oddíl stolního tenisu hrál okresní soutěž.

Silvestrovský pochod turistů – Volary 2017

Roku 1978 započala výstavba hřiště na odbíjenou, hokejisté – muži hráli KP II, p. Slavík odešel na přestup do ČZ Strakonice, žáci hráli okresní přebor, dorost nehrál. Byl založen oddíl odbíjené, který se hned účastnil okresního přeboru a družstvo tenisu hrálo v přeboru smíšených okresů.

V roce 1979 bylo dokončeno hřiště na odbíjenou, a v oddílu ledního hokeje družstvo žáků vyhrálo okresní přebor a družstvo mužů sestoupilo z krajského přeboru do okresního.

Rok 1980 znamenal pro ZRTV návrat na spartakiádu s vystoupeními v místní hale, na okrskových a okresních spartakiádách ve Strakonících, Blatné a Prachaticích. V oddílu ledního hokeje se umístili v okresním přeboru žáci na 5. místě, dorost na 3. místě a muži tuto soutěž vyhráli, ale nepostoupili z kvalifikace do krajského přeboru.

F. Koutenský promlouvá ke svým hráčům - 1989

V roce 1981 byl založen oddíl turistiky, v roce 1983 oddíl sálové kopané. Družstvo se zúčastnilo turnaje no-

váčků a postoupilo do II. ligy. Poté se umístilo ve II. lize na 2. místě a postoupilo do I. ligy.

V roce 1986 vyhrálo družstvo LH muži okresní přebor a jelikož byl krajský přebor II zrušen, hrálo o postup do krajského přeboru I. V prvním kole porazili vítěze okresního přeboru Prachatice, ve druhém vítěze okresu Český Krumlov a ve finále vítěze Písecka – družstvo Božetic. Nakonec se naše družstvo do krajského přeboru nepřihlásilo z důvodu nedostatku finančních prostředků.

V roce 1992 vyhrálo družstvo LH muži okresní přebor a hráč Martin Houdek dokonce vyhrál střeleckou tabulku celého okresního přeboru.

V roce 1995 vyhrálo družstvo LH muži okresní přebor a ve střelecké tabulce se umístili: 1. Houdek Michal, 2. Houdek Martin, 5. Slavík Josef.

V roce 1996 bylo družstvo LH muži v okresním přeboru na 2. místě.

V roce 1997 obsadilo družstvo LH muži 2. místo okresního přeboru a náš hráč Miroslav Augustin dosáhl věku 50 let jako aktivní hráč hokejového oddílu.

V roce 2000 skončilo družstvo LH muži na 4. místě okresního přeboru a náš hráč Josef Slavík dosáhl věku 50 let jako aktivní hráč hokejového oddílu.

Roku 2002 se umístilo na třetím místě v okresním přeboru družstvo stolního tenisu a o dva roky později svůj úspěch zopakovalo.

Otevření volejbalového hřiště – 25. 6. 2005

Nejdůležitější událostí roku 2005 bylo dokončení nového hřiště pro volejbal a malou kopanou za sportovní halou. Hřiště slavnostně otevřel Dr. Pavel Kouba a místostarosta Blatné Josef Hosperger. Při budování hřiště bylo odpracováno 700 brigádnických hodin a investováno 180 000 Kč.

Rok 2007 byl opět úspěšný pro stolní tenisty. Tentokrát skončili v okresním přeboru na druhém místě.

V roce 2012 se volejbalové družstvo mužů umístilo na 3. místě okresního přeboru a oddíl tenisu ovládl KP5 a postoupil do vyšší soutěže.

Roku 2016 se stolní tenisté umístili v okresním přeboru na třetím místě.

V letošním roce 2022 dosáhl velký úspěch volejbalový tým žen, který vyhrál okresní přebor, možnosti postupu do vyšší soutěže ale vzhledem k nedostatku hráček nevyužil.

Vítězky OP 2021/2022

V současné době eviduje TJ ZD Záboří celkem 172 členů v osmi oddílech: fotbal, ZRTV – ženy, lední hokej, nohejbal, stolní tenis, tenis, turistika, volejbal. Ke každoroční činnosti patří sportovní ples, valná hromada, pomoc při akcích pořádaných v obci, dále turnaje, které pořádají jednotlivé oddíly. Za všechny jmenujme alespoň ty největší – tenisový Memoriál Miroslava Petráška, Františka Škody a Miroslava Augustina a volejbalovou Zábořskou směč.

Blanka Potůčková, foto archiv, Miroslava Koutenská

SDH Záboří

Založení hasičského sboru

Psal se rok 1888 a v českých zemích byla poměrně pestrá paleta rozličných spolků, především vzdělávacích a tělovýchovných. Mezi ně patřily bezpochyby i dobrovolné hasičské sbory, k jejichž

dalšímu rozkvětu napomohl především zemský zákon č. 45, vydaný dne 25. 5. 1876 pod názvem „Řád policie požární“. Tento zákon byl na tehdejší dobu velice podrobný a výstižný a platil až do roku 1941. Obecním zastupitelstvům z něho vyplývaly četné povinnosti a nemalá zodpovědnost. Ačkoliv byl v této době nedostatek finančních prostředků, našli se jedinci, zejména učitelé, kteří neúnavně působili na spoluobčany a sbory, i když s obtížemi, zakládali.

Nejinak tomu bylo i v Zábři a jeho blízkém okolí, kde v čele několika nadšenců stál také venkovský kantor – řídící učitel IGNÁC HOURLA, který přivedl spoluobčany na myšlenku založit v obci spolek, který by v čase živelných pohrom, zejména požárů, dovedl čelit tomuto nepříteli v Zábři, ale i v okolních obcích.

Matrika					
členů čestných, zakládajících a přispívajících					
sboru dobrovolných hasičů v Zábři					
č. přísl.	Jméno a příjmení	Zaměstnání	Bydliště	Den přijetí	Členem byl přestal dne příčina
1.	Josef Růt	velikostatkář	Lažánky	4. VII. 1889	zemřel
2.	Alaš Růt	spávoce velitel	Lehánice	1. VII. 1889	"
3.	Josef Růt	"	Bratruvice	11. VII. 1889	"
4.	Josef Růt	velikostatkář	Lehánice	24. VII. 1889	"
5.	F. Josef Růt	farář	Zábři	11. I. 1891	"
6.	Josef Růt	velikostatkář	Bratruvice	6. II. 1891	"

Matrika prvních členů SDH Zábři

A tak byla na den 30. září 1888 do obecné školy v Zábři svolána veřejná schůze občanů místních i okolních. Tuto událost připomíná zápisní kniha zábořských hasičů, kde se píše: „Jménem páne. Toť ono předražené heslo, jež vedlo nás k tomu, abychom pro Zábři a okolí založili spolek, spolek dobročinných, spolek pro ochranu a blaho jednoho každého občana, spolek dobrovolných hasičů v Zábři a okolí. Za tou příčinou svoláno jest osadnictvo zábořské ku valné schůzi na den 30. září 1888 do dvouleté třídy obecní školy v Zábři, by se všem přítomným náležitě vysvětlilo, jaký jest blahodárný účel tohoto sboru. Ke schůzi dostavili se ochotně zástupci sboru dobrovolných hasičů z Blatné a to P.T. páni: Augustin Stocký – místopředseda, Josef Srb – velitel, Augustin Lehečka – cvičitel a Hynek Šimánek – jednatel. Tito podali vysvětlení, načež zapisování jsou členové zřizujícího se výboru jichž počet dle presenční listiny dosáhl 24. Na to stanovena komise pro sestavení stanov pro sbor z následujících pánu: Josef Křivanec – rolník a starosta v Zábři, Václav Klečka – obchodník a rolník ze Zábři, Josef Řišský – rolník ze Zábři, Josef Jiřinec – mlynář z Kuše, Josef Ounický – rolník z Lažánek, Ignác Houra – řídící učitel, Jan Pokorný – rolník ze Zábři. Ignác Houra předložil stanovy ke schválení komisi 7. října 1888. Dne 14. října byly schváleny valnou hromadou a také zvolen prozatímní výbor: Josef Křivanec jako velitel, Josef Jiřinec jako podvelitel, Ignác Houra jako jednatel, Jan Bulín jako pokladník, za výbor pánové Jan Pokorný, Vojtěch Šepf, Josef Ounický, Josef Černý.“

Jak šel čas v SDH

- 1889 – Dne 24. 3. se konala valná hromada, na níž byl zvolen první výbor. Na této valné hromadě byla sepsána žádost o finanční příspěvek na zakoupení hasičské stříkačky. Žádost byla zaslána dokonce

do Vídně císaři Františku Josefu I., ale bohužel se žádné pomoci místním hasičům nedostalo. Při vzniku hasičského sboru v něm pracovalo 39 členů činných a 19 přispívajících. Dne 25. 8. se zábořští hasiči zúčastnili prvního vystoupení na župním sjezdu v Březnici. V téže roce zasahovali zábořští hasiči 30. června při požáru ve Slivonicích a 10. listopadu v Lažánkách.

- 1890 – Významnou událostí bylo zakoupení první stříkačky. Dne 18. září byla přivezena z Plzně.
- 1894 – Při výroční valné hromadě 10. ledna byl zvolen starostou sboru d. p. Josef Růt, který hasiče velmi významně také finančně podporoval.
- 1885 – Ve dnech 10. a 11. srpna se konal v Praze II. sjezd českého hasičstva, jehož se zúčastnil starosta sboru Josef Růt.
- 1887 – Čestnými členy byli jmenováni děkan Josef Růt a řídící učitel Ignác Houra, který byl jednatelem sboru.
- 1902 – Sbor přestoupil z Mayerovy župy, pořadové číslo 4 se sídlem v Horažďovicích, do které byl od začátku zapojen, do župy blatenské s pořadovým číslem 105.
- 1906 – V Zábři se konal župní sjezd hasičů a při té příležitosti došlo ke svěcení hasičské stříkačky.
- V dalších letech byl zaznamenán výrazný útlum hasičské činnosti. Velitel sboru odešel, finanční hotovost byla nízká, a tak se nekonala v roce 1908 původně zamýšlená oslava dvaceti let trvání sboru, rovněž oslavy pětadvaceti let sboru, které připadly na rok 1913 se nekonaly.
- 1913 – zemřel jednatel sboru, učitel Ignác Houra, který byl znám svým heslem „Kde zuří zhoubné plameny ohně, tam vždy spěchá hasič dobrovolně.“

Členové SDH Zábři v roce 1914

- Do první světové války v letech 1914 – 1918 narukovalo 20 zábořských hasičů, z nichž 5 se nikdy nevrátilo do svých domovů.
- 1918 – Po skončení první světové války se konal dne 17. 11. slavnostní průvod obcí na počest vzniku samostatné republiky.

- 1921 – Do sboru vstoupilo 9 nových aktivních členů a 2 přispívající. Dne 3. 9. došlo v obci k velikému požáru, který způsobily děti, když si rozdělaly ohýnek pod kůlnou hospodáře Karla Štěpánka z č. p. 12. Při požáru vyhořely další čtyři usedlosti – pana Františka Říšského č. p. 49, Antonína Pokorného č. p. 13, Václava Kaizra č. p. 39 a Martina Bartoše č. p. 15. Na podporu vyhořelých se konaly v okolí sbírky, které celkem vynesly 1 300 korun. Největší pomoc zaslal zábořský rodák pan Sabath z USA, který přispěl částkou 27 000 korun. V témže roce zničil oheň také oltář v místním kostele. Na jeho obnovu přispěli opět rodáci z ciziny. Zasláná částka činila tehdy 16 000 korun. Velkou zásluhu na obnově oltáře měl tehdejší zábořský děkan a velký hasičský činovník Václav Bodlák.
- 1922 – 30. července se konal v Písku sjezd jihočeského hasičstva. Tohoto sjezdu se zúčastnilo 24 zábořských hasičů ve stejnokrojích.
- 1923 – Na podnět řídícího učitele a člena hasičského sboru Jana Nachtmana byla založena hasičská knihovna.
- 1924 – Zemřel velitel sboru, místní hostinský Karel Slanina, který funkci velitele vykonával 12 let.
- 1925 – Při sboru byla zřízena pohřební pokladna na podnět starosty sboru, místního učitele Františka Prokopce.
- 1927 – Došlo k přestavbě nevyhovující hasičské zbrojnice nákladem 9 980 korun. Téhož roku vstoupila do sboru také první žena, Marie Kunclová, která byla manželkou místního četnického strážmistra.
- 1928 – V Praze se konal sjezd Slovanského hasičstva, kterého se zúčastnili čtyři zábořští hasiči: František Brada, Karel Běle, František Pražák a Václav Zemen.

ZÁBOŘSKÝ DOROST PŘI OKRSKOVÉM CVIČENÍ DNE 7. ČERVENCE 1929.
Nahofe odleva: Boh. FIŠER, Jos. BROŽ, Václ. DIBA, Jar. JAKŠ, Jar. MYŠÁK
Karel PRAŽÁK, Jar. VOTAVA, Václav JAKŠ
Vpředu odleva stojící: Al. HAČTABA, Jar. ŠTĚPÁNEK, Ant. PRAŽÁK
a velitel sboru Josef HEJL.

Zábořský dorost v roce 1929

- 1929 – 13. března byl při hasičském sboru ustaven divadelní odbor, jehož režisérem se stal učitel Josef

Skala. Za dobu své existence sehrál desítky ochotnických představení. Také se poprvé přestavil místní hasičský dorost při okrskovém cvičení v obci.

- Od roku 1930 se konaly výroční valné hromady vždy v prosinci a v těchto letech dochází ke zvýšené aktivitě a nárůstu členstva. V roce 1934 měl sbor již 49 aktivních členů.

HASIČSKÝ SBOR ZÁBOŘÍ V ROCE 1931. V horní řadě odleva: Alois ŠTĚPÁNEK, František MYŠÁK, Karel ŠTĚPÁNEK, Vojtěch PRAŽÁK, František BRADA a František KRIVANEC. Dolní řada odleva: František KOUTENSKÝ, Jaroslav ŘÍŠSKÝ, Fr. ČERNÝ, Václ. VODIČKA, Karel BĚLE a Josef HEJL.

Hasičský sbor v roce 1931

- 1935 – 1. 12. byla zakoupena první motorová stříkačka za 24 tisíc korun od firmy R. A. Smékal ze Slatiňan. Pět tisíc věnovali místní hasiči, pět tisíc obec, čtyři tisíce Zemská hasičská jednota a deset tisíc bylo vypůjčeno z místní kampeličky s 3% úrokem.
- 1936 – Svou činnost zahájil ženský hasičský odbor.
- 1937 – Dne 17. 5. byl odhalen na návsi pomník jedenácti padlým spoluobčanům na podnět aktivního člena sboru Víta Hruběše. Za veliké účasti obyvatelstva, osmi sousedních sborů a legionářů se účastnil také okresní hejtman z Blatné Miroslav Lapáček. Hlavní projev měl místní děkan Václav Bodlák.
- 1938 – Konala se oslava padesáti let trvání hasičského sboru. Zúčastnilo se jí 188 hasičů ze 14 sborů. Slavnostní průvod přes obec byl pojat jako velká manifestace proti fašistické rozpínavosti.
- Léta 1938 – 1945 - V té době byl Vít Hruběš jmenován jako zástupce sboru do Okresní hasičské jednoty v Blatné. Všeobecně byla tato léta dobou velkého útlumu činnosti hasičstva vůbec v důsledku fašistické okupace.
- 1939 – Do sboru dne 6. 1. vstoupil Emanuel Kulovaný, který se narodil v Rožmitále pod Třemšínem a na zábořské škole působil v letech 1937 – 1976, plných 39 roků. Zemřel 7. 12. 1978.

- 1945 – Dne 23. 10. se konala první valná hromada po osvobození. Na ní byl zvolen novým starostou sboru ředitel měšťanky Josef Oberreiter, který byl současně předsedou místního národního výboru. O pět dní později uctil sbor u místního pomníku památku padlých ve světové válce.

Ženy při okrskovém cvičení v Záboří 10. 6. 1946

- 1946 - Velitelem sboru byl 23. února zvolen Vít Hruběš. Funkci velitele vykonával celých 23 roků, do roku 1969. V té době měl sbor 43 členů, z toho byla jediná žena. Dne 10. 6. uspořádal sbor první poválečné okrskové cvičení za účasti 131 mužů, 12 žen a 32 dorostenců.
- Po skončení války dochází k oživené činnosti sborů, začíná se promítat kino, opět se hrají ochotnická divadelní představení a konají se každoroční hasičské plesy.
- 1948 – Konala se oslava šedesáti let trvání sboru. Na Drahách u rybníka Velký se jí 18. července účastnilo 21 sborů, které tvořilo 208 mužů, 14 žen a 12 dorostenců. Velkolepý projev přednesl tehdy sedlický děkan Matěj Kolařík, velký přítel českých hasičů.
- Od roku 1950 přebírá péči a zodpovědnost za činnost hasičského sboru místní národní výbor. Tyto záležitosti následně podpořil i zákon č. 35 z roku 1954.
- 1953 – Dochází ke změně názvu. Sbor dobrovolných hasičů byl přejmenován na Místní jednotu československého svazu požární ochrany. Místo hasiče je přijat název požárník. Původní oslovení přítel bylo později změněno na bratra a od začátku padesátých let na soudruha. To bylo opět změněno po roce 1990.
- 1954 – Byly zavedeny preventivní prohlídky ve všech domácnostech a byly také zavedeny žňové hlídky v letních měsících na ochranu úrody.
- 1953 – Starosta sboru Josef Oberreiter byl přeložen do Bělčic. Byl zakoupen automobil Škoda 620 za 60 tisíc korun. Polovinu nákladů poskytl ONV Blatná, druhou polovinu zaplatila obec.

Stojící odleva: J. Votavová, J. Klugnerová, J. Krejčí, M. Augustin, F. Koutenský, J. Mašek, S. Hrubý, J. Černý, L. Štěpánek, M. Diba a velitel sboru V. Hruběš. Sedící zleva: J. Votava (druhý), A. Klečková, J. Hruběšová, J. Pražáková, M. Štěpánková, M. Fišerová, J. Štěpánková, K. Štěpánek a V. Běle

Dorostenky a dorostenci v roce 1960

- 1960 – Záboří se stává sídlem hasebního obvodu, do jehož kompetence je začleněno 14 okolních sborů. Velitelem obvodu je jmenován Vít Hruběš. Je založeno družstvo žen a dorostenců, kteří slavili své první vítězství v roce 1963 na okrskovém cvičení v Mečichově.
- 1968 – Konalo se osmdesáté výročí založení sboru. Při té příležitosti sbor obdržel novou motorovou stříkačku PS 12. Na slavnosti bylo přítomno 114 požárníků ze 12 sborů.
- 1969 - Proběhla rekonstrukce požární nádrže na návsi.
- 1970 – Stará motorová stříkačka byla předána požárníkům do Nahošína.
- 1972 – Zavedlo se pravidelné udělování medailí za 20, 30, 40 a 50 let činnosti ve sboru.

Oslavy 100 let vzniku SDH Záboří v roce 1980

- 1974 – Při sboru byl založen pohřební fond, do kterého každý člen přispívá ročně částkou 25 korun. V tomto roce měl sbor 68 členů, z toho 60 mužů a 8 žen. V té době to byl nejvyšší poválečný stav základny.
- 1974 – 1977 – Probíhala stavba budovy pro novou prostornou a moderní požární zbrojnici a místní

národní výbor. Náklady činily 400 tisíc korun. Na akci byly odpracovány stovky brigádnických hodin, převážně místními požárníky.

- 1978 – Slavnostní otevření nové požární zbrojnice se konalo u příležitosti 90. výročí založení sboru, dne 24. června. Obec tento rok slavila také 750 let své existence. Při této oslavě byla současně uspořádána okresní soutěž požárních družstev. Zúčastnilo se jí 289 požárníků z 24 soutěžních družstev.

Strakonice – 1. 9. 1990

- 1979 – Zábořský hasičský obvod č. 3 byl rozdělen na dva okrsky. Zábořský okrsek č. 5 tvoří sedm požárních sborů a do okrsku č. 6 se sídlem v Třebohosticích patří pět sborů.
- 1986 – Byl postaven nový sušák na hadice. Dne 1. 12. získal sbor automobil Avia – A30 a novou stříkačku PS 12 za 183 903 korun.
- 1988 – Konala se oslava 100. výročí založení sboru dobrovolných hasičů. K tomuto výročí byla vydána brožura 100 let požárních sborů Záboří a Lažánky nákladem 700 výtisků.

Družstvo dětí v roce 1992

- 1989 – Družstvo mužů zvítězilo na okrskové soutěži v Zadních Zborovicích. Dne 1. 7. proběhlo okresní kolo v soutěži mužů ve Strakonici, kde Zábořáci vyhráli štafetu.

- 1990 – V soutěži o Putovní pohár předsedy MěNV ve Strakonici 1. září obsadilo družstvo žen 1. místo.
- 1991 – V září bylo založeno družstvo dětí. V říjnu se již zúčastnilo soutěže žáků Plamen v Radošovicích, kde obsadilo krásné 2. místo.
- 1993 – 22. května se děti zúčastnily soutěže v Sedlici a obsadily 2. místo, týž den proběhla také okrsková soutěž v domácím Záboří, kde sbor slavil vítězství.

Útok mužů při cvičení v Lažánkách v roce 2006

- 1994 – Zábořské ženy vyhrály soutěž při příležitosti 120. výročí založení SDH Strakonice.
- 1996 – Družstvo mužů – juniorů vyhrálo okrskovou soutěž v Lažánkách.
- 1998 – Při příležitosti oslav 110 let od založení sboru Záboří a Lažánky byla uspořádána v Lažánkách okrsková soutěž, kde domácí družstvo žen i mužů obsadilo 1. místo.
- 2000 – Na okrskové soutěži v Bratronicích získali muži 1. místo.

Ženy na začátku tisíciletí získávaly mnoho ocenění

- 2002 – Družstvo dětí se zúčastnilo celostátní soutěže v Přelouči. Soutěžícím byl mimo jiné i současný zábořský starosta. Mladí hasiči se zúčastnili letního tábora v Mířci, příspěvek SDH byl 400 Kč

na 1 člena. Zábořští hasiči také aktivně pomáhali při srpnových povodních v Blatné a Tchořovicích.

- 2003 – Na okrskové soutěži v Zadních Zborovicích a na soutěži o pohár starosty v Blatné obsadily ženy 1. místo, na okresním kole ve Strakoniciích 2. místo.

I technika může selhat

- 2004 – Ženy obsadily 1. místo na soutěžích v Hlupíně a na okresním kole ve Strakoniciích. Žáci vyhráli soutěž v Lažánkách.
- 2005 – Ženy vyhrály okrskové cvičení v Mečichově a opět okresní kolo ve Strakoniciích.
- 2006 – Muži se umístili na soutěži v Doubravici na 2. místě, v Bezdědovicích na 1. místě a na soutěži provázející oslavu 100 let sboru ve Tchořovicích 2. místo. Ženy vyhrály soutěže v Doubravici a Chobotě, Bezdědovicích, pohárovou soutěž v Bělčicích, memoriál v Lažánkách a na druhém místě se umístily na soutěži v Tchořovicích. Žáci byli druhí v Pracejovicích. V tomto roce byla zřízena v budově obecního úřadu síň tradic místních hasičů.

Příprava techniky v Čechelovicích 4. 6. 2022

- 2007 – Muži i ženy vyhráli okrskovou soutěž v Zadních Zborovicích. Ženy dále vyhrály okresní

soutěž ve Vodňanech a na krajské soutěži ve Strakoniciích se umístily na 3. místě.

- 2014 – Sbor získal autocisternu Škoda 706 CAS 25 RTHP za symbolickou jednu korunu od města Velešín. Ženy obsadily druhé místo na okrskové soutěži v Lažánkách.
- 2015 – Na výroční valné hromadě byl zvolen nový výbor SDH: starosta - Josef Černý, velitel – Jiří Čadek, jednatel – Olga Mertová, hospodář – Martina Petrášková, členové: Blanka Potůčková, Ludmila Hrubá, Vojtěch Harášek, Jindřich Votava, Jana Dočekalová.
- 2018 – Dne 26. 5. se konala oslava 130 let trvání SDH Záboří.

Nový vůz zábořského SDH r. 2020

- 2020 – Za významného přispění Jihočeského kraje (300 000 Kč) a Generálního ředitelství hasičských sborů (450 000 Kč) zakoupila obec (doplatek z vlastního rozpočtu 490 596 Kč) automobil Ford Transit s bohatou výbavou. Dne 18. 1. se konala volební valná hromada. Zde byli zvoleni členové současného výboru: Bašta Petr, Běle Václav ml., Čadek Jiří - velitel, Čapek Vojtěch, Dočekalová Jana - kronikářka, Klečka Antonín, Mertová Olga - jednatelka, Petrášková Martina - hospodářka, Potůčková Blanka – náměstek starosty, Říha Ivan – vedoucí mladých hasičů, Vydra Josef st. – starosta sboru.
- 2021 – V tomto roce omezeném koronavirem se nekonala žádná cvičení, ale zásahové družstvo mělo výjezdů více než v roce předchozím. Ve většině případů se jednalo o odstraňování padlých stromů a ve dvou případech o požár.

V současné době má SDH Záboří 89 členů a 1 zásahové družstvo, které má 15 členů. Jsou to: Jiří Čadek, Max Braun, Václav Slezák, Michal Říšský, Josef Vydra ml., Antonín Klečka, Jakub Klečka, Petr Bašta, Ivan Říha, Václav Běle, Vojtěch Čapek, Jakub Founě, Roman Klečka, Pavel Marek, Michal Běle.

Ke každoroční činnosti hasičů v Záboří patří tyto akce: hasičský ples, stavba májky na návsi, spolupráce při sportovní akci Rally Pačejov, organizační výpomoc při

pouti, zdobení vánočního stromu na návsi, pravidelné školení záchranného družstva, pomoc při úklidu obce, gratulace jubilantům k životním výročí, účast na posledním rozloučení se zesnulými členy.

Síň tradic SDH Záboří

S nápadem shromáždit k nahlédnutí archivní spolkové dokumenty, jednací knihy, účetní záznamy, dobové i současné fotografie a vystavit k prohlídce i poháry, diplomy, uniformy či dochované hasičské atributy přišel již před 20 lety tehdejší starosta SDH pan Josef Slanec.

Ve spolupráci s panem Jaroslavem Vorbou již v roce 2004 zpracovali obsáhlý základ stále vzpomínkové výstavy, čerpali především z dochovaných písemných materiálů, rovněž z obsáhlého archivu fotodokumentace pana Miroslava Dočekala a v neposlední řadě z kroniky SDH, kterou pečlivě vede paní Jana Dočekalová. Jako vhodné zázemí se nabízela místnost původního skladiště pod vstupním schodištěm obecního úřadu. Nezbytné zednické opravy vlhkého zdiva provedl Jaroslav Adámek, dřevěné police vyrobil Petr Majer. Své místo zde našla i „pamětní skříň“ na historické uniformy a archiválie, později byly díky Jindřichu Votavovi přehledně vystaveny do vyřazeného stojanu na časopisy z místního obchodu i různé hasičské brožury, časopisy, diplomy a např. I duplicitní fota ze soutěží.

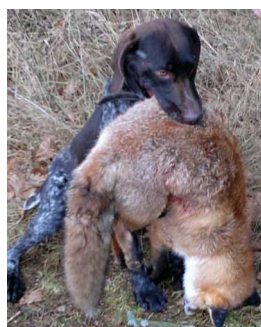
Originály fotografií s popisky byly chronologicky dle data pořízení umístěny na nástěnky, na police byly

seřazeny soutěžní poháry, pamětní sklenice a hrnky, kolem rozvěšeny zarámované diplomy a čestná uznání, naaranžovány hasičské sekerky, vlajky, ale i třeba sbírka pracovních čepic – pilotek. Své čestné místo si našel i historický hasičský žebřík, zachráněný z původní hasičské zbrojnice v budově u Louže.

Bohužel časem fotografie vzaly za své, bylo nutné doplnit do výstavy nové exponáty a provést jejich reorganizaci tak, aby místnost měla svoji vážnost a nestala se zase jen skladištěm pivních kelímků a papírových tácků, zbylých po organizovaných akcích. Při příležitosti 130. výročí založení Sboru dobrovolných hasičů v Záboří byla slavnostní síň tradic SDH obnovena. Úprav se opět ujal Josef Slanec s Jaroslavem Vorbou. Ve spolupráci s Josefem Vydrou, Věrou Českovou a Martinou Petráškovou se podařilo obnovit fotografickou chronologii. Nyní jsou již vystaveny zalaminované kopie s popisky, originály jsou uloženy bezpečně a přehledně ve fotoalbech, které zahrnují události od roku 1914 do roku 1988, tj. do 100. výročí. Další samostatná alba eviduje SDH pro 110., 120., 125. a 130. výročí včetně vydaných brožur, pamětních listů a odznaků.

Blanka Potůčková, Jitka Říhová, foto archiv, Jitka Říhová

Myslivercký spolek „Diana“ Záboří

Historie mysliverckého spolku Diana Záboří se začíná datovat 1. ledna 1981, kdy byl na ustavující členské schůzi schválen jeho vznik sloučením honiteb Záboří, Blatenka a Čechelovice. V době jeho založení měl 44 převážně místních členů. Spolek vykonává právo myslivosti na 2.450 ha pozemků v honitbě polního charakteru, sloučených do Honebního společenstva Záboří, jež sdružuje vlastníky všech honebních pozemků a zastupuje jejich zájmy. V této honitbě jsou zastoupeny obce Záboří, Blatenka, Jindřichovice, Lažánky, Čechelovice, Bratronice a osada Katovsko. Myslivercký spolek Diana je nájemcem této honitby.

Za své sídlo si spolek zvolil malý srub vybudovaný svépomocí v roce 1970 na okraji obce Lažánky, který byl součástí původní honitby Blatenka/Lažánky. Tento byl v roce 1984 rozšířen o společenský sál pro pořádání akcí spolku, který slouží s menšími úpravami, nejen tomuto účelu, dodnes. Chata spolku je v oblibě k rozličným oslavám životních jubileí, svateb, narození potomků, atp.

Myslivercký spolek Diana má k dnešnímu dni 26 aktivních členů s průměrným stářím 50 let. Nejmladšímu členovi bude v letošním roce 18 let, což je pro nás mládí a energie. To naopak nestorům spolku je krásných 77 let, ti jsou pro nás studnicí zkušeností a mentory české myslivosti.

Chata mysliveckého spolku „Diana“

Spolek se věnuje především péči o zvěř, která má v této honitbě zastoupení, a zkvalitnění jejího chovu. Naší snahou je především zachování divoké populace bažanta obecného a zajíce polního, koroptve polní, divokých kachen, ale stejně tak zvěře spárkaté - srnčí, mufloní a černou. Ze zvěře dravé a myslivosti škodící se u nás vyskytuje liška obecná, jezevec lesní, kuna skalní, kuna lesní a v minulých letech se poprvé vyskytl i psík mývalovitý či mýval severní. Z pernatých predátorů se vyskytuje především výr velký, jestřáb lesní a káně. V zimním období, v době strádání, přikrmujeme bažantí zvěř obilným zrnem s plevami. Srnčí a zaječí zvěři předkládáme oves a kvalitní seno, které si sami sušíme.

To, že se nám daří, potvrzují nejen zajímavé a v některých případech i význačné trofeje, kterými se spolek může pochlubit. Obdobně to dokládají statistiky odlovu v jednotlivých letech. Jen v roce 2021 bylo odloveno 32 ks srnčí zvěře, 13 ks mufloní zvěře, 31 ks zvěře černé, 62 lišek a kolem 600 ks kachny divoké.

Brigáda na rybníku Pátek

Velmi bohatá je brigádnická činnost, a to nejen na úseku myslivosti samotné, ale i akce podporující hospodářské subjekty v rámci honebního společenstva tak, aby se minimalizovalo riziko vzniku škod zvěří na polních a lesních kulturách, což je velmi diskutované téma posledních let. Velmi aktivní je spolek i při ochraně

srnčat proti vysečení, kdy před sklizní ošetřuje plochy pachovými ohradníky.

Zkoušky ohařů

Spolek se intenzivně věnuje i myslivecké kynologii. Naši členové mají 13 lovecky upotřebitelných pejsků, kteří nás doprovází při našich společných akcích. V letošním roce připravujeme ve spolupráci s OMS Strakonice již po páté podzimní zkoušky ohařů a malých plemen, kde zhruba 30 pejsků předvádí své vlohy a práci v revíru.

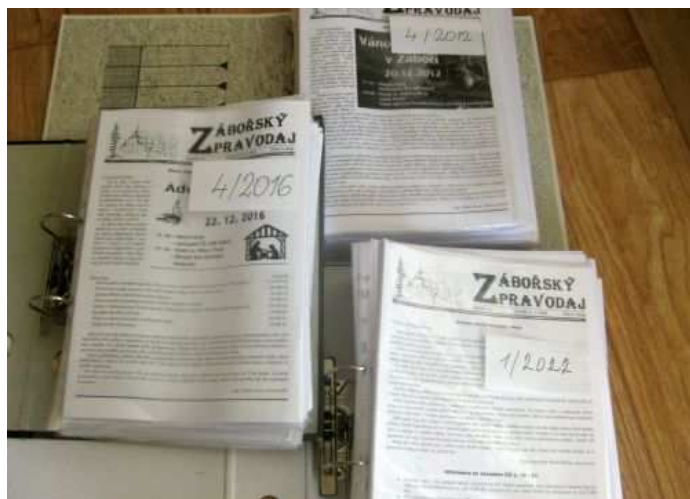
Právo myslivosti má v České republice velmi bohatou minulost, vždyť první zmínky o myslivosti pocházejí z 11. století. Stejně tak má česká myslivost v celoevropském měřítku po dlouhá léta velmi dobré jméno. I náš spolek a jeho členové se snaží o zachování a pokračování tradic české myslivosti i pro další generace a budeme doufat, že se nám v tom bude i nadále dařit, i když je to v dnešní nelehké době těžší a těžší.

„Myslivosti zdar!“

Petr Sotona

Historie Zábořského zpravodaje

Nápad vydávat obecní zpravodaj se zrodil v hlavě tehdejšího starosty, Ing. Miroslava Augustina v roce 2007. Na obecním zastupitelstvu to navrhl, my jsme to odsouhlasili a rozhodli, že by bylo dobré obecní zpravodaj dělat, že by měl vycházet čtvrtletně a měl by občany informovat o veškerém dění v obci.

Do redakční rady byli navrženi čtyři nadšenci, Jitka Říhová, Jaroslav Vorba, Michal Gutwirth a já. Zprvu jsme se scházeli na pravidelných schůzkách, kde jsme se domlouvali, kdo co udělá, v jakém rozsahu a termínu to pošleme Michalovi ke zpracování. V roce 2011 posílil redakční radu Pavel Marek jako zástupce obce, já už jsem v zastupitelstvu nebyla. V roce 2016 požádal o uvolnění z redakce Jára Vorba a v roce 2020 nahradila v redakční radě Pavla Marka Blanka Potůčková.

Počáteční nadšení časem vyprchalo, pravidelné schůzky jsou minulostí – vše řešíme přes hektické dopisování po emailech, mimořádně domlouvami po telefonu. Přesto zpravodaj žije dál! Byly chvíle, kdy to vypadalo, že skončíme. Nikdy jsme se ale na tom nedohodli všichni. Vždycky se našel alespoň jeden nebo dva členové redakční rady, kteří ty zbylé „ukecali“ a vyprovokovali k další činnosti. Práce na zpravodaji vůbec není jednoduchá. Někdy máte článek napsaný hned, někdy to nejde, někdy zase není o čem psát (v době covidu, kdy se nic nekonalo). Někdy je zase materiálu tolik, že se to Michalovi při nejlepší vůli do zpravodaje všechno nevejde. Kritiků je také dost, ale že by někdy sami přispěli svou troškou do mlýna, to v žádném případě. Většinou jsou to ti, kteří se nikdy v ničem neangažovali. Ale to bylo, je a bude.

Myslím si, že zpravodaj je natolik pestrý, že si každý může vybrat jen to, co ho zajímá. Není povinností číst všechno. Televizi si taky mohu vypnout, když mě nebaví. Od té doby, co zpravodaj vychází barevně, je podle mne na velmi dobré úrovni. Těší nás, že většina lidí na zpravodaj čeká, občas i něco pochválí, což nás ještě více nabudí k další práci. Každý má možnost se na tomto místním plátku podílet a nemusí to být žádný spisovatel. Vždyť některé příspěvky žáků naší školy jsou vynikající. Každý příspěvek rádi uvítáme, pokud to nebude lež, pomluva, napadání nebo vyřizování účtů, nic takového v našem zpravodaji místo nemá.

Náš zpravodaj slaví v letošním roce 15 let od svého vzniku. Od roku 2007 bylo vydáno 58 čísel. Dnes máme zavedeny již pravidelné rubriky: informace ze zasedání obecního zastupitelstva, informace z dění v obci, aktuality ze školních škamen, aktuality z činnosti SDH a TJ, narození a úmrtí, pozvánky na připravované akce, informace o průběhu akcí s fotografickou dokumentací, zajímavé rozhovory se zábořskými občany. Toto speciální číslo, vydané zároveň ke srazu rodáků, je tedy šedesáté. Ale to je naprosto nepodstatné. Podstatné je, abychom dělali zpravodaj i nadále a aby si každý v něm našel to, co ho zajímá. K informovanosti občanů o dění v obci určitě přispívá což je jeho hlavní poslání.

Jaroslava Vodičková

Kronika obce Záboří a její kronikáři

Vedení obecní kroniky patří neodmyslitelně k činnostem patřícím do agendy obecních úřadů, stanovených zákonem, a to již od roku 1920, nyní je tato po-

vinnost stanovena dle aktuálního zákona z roku 2006. Kronika by měla být věrným, nezkrslujícím zrcadlem života obce, zaznamenává kulturní i společenské aktivity, činnost obecního zastupitelstva, obecního úřadu, základní a mateřské školy, místních zemědělských i průmyslových podniků a služeb. V neposledním přináší informace o působení zdejších spolků a farnosti. Především má kronika za úkol objektivně podchytit zprávy o důležitých a pamětihodných událostech, rozvoji obce, a to v souvislosti s komunální, národní i celosvětovou politikou i ekonomikou.

především omezení, zejména s ohledem na ochranu osobních dat občanů (GDPR). I když veřejnost právě data ohledně obyvatel a staveb u kronik nejčastěji vyhledává, kronika nemůže nahrazovat jiné evidence, jako např. matriku či katastr nemovitostí.

Ale ani nejstarší kroniky tyto údaje povětšinou neobsahují, kronikáři dříve zaznamenávali jen nejdůležitější události, místní slavnosti a události, požáry, neúrody. Žádná kronika neobsáhne životní příběhy, každodenní úspěchy či neúspěchy, prosté lidské štěstí ani osobní tragédie každého z obyvatel, přesto by obecní kronika měla být generacím budoucím vodítkem i poučením.

Historie Zábořské kroniky

V Záboří byla první kronika obce založena děkanem msr. Janem Pavlem Hillem v roce 1918 s podnázvem Památní kniha obce Záboří. Poslední záznam je v ní ze dne 19. 9. 1986. II. kniha kroniky Záboří byla vedena od roku 1986 do roku 1999. III. kniha je poslední ručně psanou a obsahuje roky 1999 až 2016. Od roku 2017 je kronika zpracovávána digitálně, s následným vytištěním a vazbou vždy do samostatné knihy. Obecní kroniky kniha I. a II. jsou již archivované u SokA Strakonice, v elektronické podobě jsou po anonymizaci citlivých údajů k nahlédnutí na <http://digi.ceskearchivy.cz>.

Další kroniky jsou k dispozici k nahlédnutí na obecním úřadě, nelze z nich pořizovat kopie, pouze opisy, na-

hlížení je možné jen v přítomnosti pracovníka obce či kronikáře. Předchází se tak poškození či zcizení jedinečného dokumentu obce.

Kniha I.	1918 - 1986
Kniha II.	1986 - 1998
Kniha III.	1999 - 2016
Kniha IV.	2017
Kniha V.	2018
Kniha VI.	2019
Kniha VII.	2020

Kronikáři obce

Prvním kronikářem obce byl blatenský děkan a historik Jan Pavel Hille, vedl kroniku (I. Pamětní knihu Záborská) od roku 1918 do roku 1928. V zápisech pak pokračoval místní farář Václav Bodlák až do roku 1940. Po dobu nacistické okupace byla kronika zapečetěna a uložena v Praze. Do obce se vrátila neporušená a zcela zachovalá v roce 1945.

Od roku 1948 psal kroniku ředitel zdejší základní školy, pan Josef Oberreiter, který rovněž podle sdělení pamětníků zapsal i zpětné zápisy od roku 1938 do roku 1945. V roce 1954 byl pan řídící Oberreiter přeložen do Bělčic a psaní kroniky převzal nově jmenovaný ředitel, pan Josef Žák, činnost kronikáře ukončil v roce 1964.

Od 1. ledna 1965 pokračoval v psaní kroniky zdejší učitel, pan Václav Budil. Po jeho přeložení na jiné kantorské místo v roce 1969 pak události zapisoval pan Emil Hrubý až do roku 1972. Do roku 1978 je kronika psána opět ředitelem školy, panem Emanuele Kulovaným.

Od roku 1978 až do roku 1999 psala velmi pečlivě a podrobně záznamy první kronikářka - žena, paní učitelka Marie Vokrojová, poté co se přestěhovala do nedaleké Blatanky, pokračovala až do roku 2005 ve vedení kroniky paní učitelka Marcela Morávková, na kterou navázal Jaroslav Vorba. Od roku 2015 je pověřena psaním kroniky Jitka Říhová.

1.	Jan Pavel Hille	1918 - 1928
2.	Václav Bodlák	1929 - 1940
3.	Josef Oberreiter	1948 - 1954
4.	Josef Žák	1955 - 1964

5.	Václav Budil	1965 - 1969
6.	Emil Hrubý	1970 - 1972
7.	Emanuel Kulovaný	1973 - 1977
8.	Marie Vokrojová	1978 - 1999
9.	Marcela Morávková	2000 - 2004
10.	Jaroslav Vorba	2005 - 2014
11.	Jitka Říhová	2015 - dodnes

Kromě obecní kroniky je v Záborské vedena kronika školní a hasičská. První Kronika obecní školy v Záborské je dokonce starší než samotná obecní kronika, pochází z roku 1873. Kronika – vlastně přesněji – jednatelská kniha hasičského spolku je vedena od roku 1888 až do dnešní doby.

Jaroslav Vorba převírá v roce 2015 cenu za nejlepší kroniku Blatenska

Originály uzavřených kronik budou už provždy uloženy a uchovávány v archivu, nyní tedy ve Státním okresním archivu ve Strakonici, a to v podmínkách, které by měly zajistit jejich trvalé uchování a ochranu. Stejně tak už nyní jsou uchovávány další prameny k dějinám naší obce, například archiválie z Farního úřadu v Záborské, což je ve skutečnosti necelý jeden běžný metr dokumentů z let 1700-1930, nebo archiválie Zálazny – kempelčiky Záborské (asi 0,5 běžného metru z let 1902-1952), dokumentace Místního národního výboru Záborské (další 0,5 běžného metru z let 1945-1967) a obecního archivu obce Záborské z let 1774 a 1945.

Jitka Říhová

Záborské názvosloví aneb jak se u nás říká a říkávalo?

Záborské nemá pojmenované své ulice, bylo by to zbytečné při jeho velikosti, přesto má své specifické názvosloví ulic a lokalit, naši předci si totiž poradili po svém, z logiky místa či přírodních zákonů.

Pokud stojíte na autobusové zastávce a choulíte se do límce kabátu, věřte nevěřte, už dávno před tím, než tam zastávka stála, říkalo se této části Vejfků či Na Vejfkách – nu, asi to tam foukalo otevřeným prostranstvím ze všech

Ukázka školní kroniky

stran stejně jako dnes. Ani bývalá kavárna Zálíbov neměla kořeny až v tom čase, kdy se tam hostům zalíbilo, ale místní označení platilo pro celou uličku od obecního bytového domu č. p. 54 až k současně stojícímu domku Vodičků. Směrem od tohoto domku k Sabatovu útulku říká se i dnes Na Fišmarku – asi nevíte, že v minulosti zde bývaly trhy ulovených ryb.

A že jen v Budějovicích jsou vyhlášené Masné krámy? Nejinak se říkalo ulici na Čechelovici, kde byly dvě hospody (Říhů a Divišů), řeznictví a další živnosti – pravda, takové malé zábořské Masné krámy! V Hradu, nebo také Ve Špejcharu se pak říkalo ulici vedoucí k současnému obecnímu úřadu a až ke „Kolmaňáku“ – ten byl a bude strmý skoro kolmo asi napořád, i když jeho název je odvozen od jména vlastníka zdejšího kamenického lomu – pana Kolmana, ale i tak snad se tento místní název pro strmý kopec dochová déle než-li některé další názvy, které jsou mnohdy již zapomenuty.

Práce na náhrobní desce v lomu u Blatné v r. 1936. Kameníci F. Jančar, V. Hruběš a J. Muzika

„Kolmaňák“ nese název podle majitele bývalého lomu

Přesto, že již dnes jsou pozemky zastavěny novými domy či zceleny, často dosud zaslechnete dříve užívané místní názvy, které vycházely možná z charakteru místa, snad z tvaru pozemku nebo jeho rozlohy, zpravidla pak z příjmení původních vlastníků. Např. směrem na Čechelovici, tam kde dnes stojí nové domky se říkalo na Trávníkách, okolo směrem k Velkému (který je prostě velkým rybníkem) se říkávalo Ve Džbánech, Ve Vrších, V Jamách, Pod Vrchy, Boleniny, Vusovky, cesta k Velkému pak byla zvána Přední a Zadní průhon.

Mezi silnicemi na Lažánky a na Bratronice jsou Dražka, U Holubouc vršku (kde kdysi býval rybníček Dražský), dále U Jordánku (rybníček Jordánek byl zasypán a přeměněn na pole), Na Jarošovce, V Homolích, Šeriny, Holý vrch, V Kněžoluhu. Zde právě došlo k rozorání mezí, rozbourání tarasů a odvodňování luk a vzniklo na tomto území zábořského katastru velké pole – nyní také zvané Polabí či Polabiny.

Všechny meze a pahorky však zúrodněny být nemohly, a tak i malé děti z mateřské školy dobře ví, kde je Na

Pahorku, krásně si tam hrají a můžou jít i na procházku dále směrem k Teleshájku, ke Kopaninám, Na Plánoviny nebo k Tlusté hoře, na Skalky, na Dubiny. Zajímavé názvy nese i okolí cesty ke Kuši – Pod Stržákem, Čábovský les, Ráčany, Na Velkých lukách, V Zákupcích, Na Americe či Pokrutince.

Výhled z „Kolmaňáku“ na „Račana“

Dá se říci, že celá rozloha zábořského katastru (v roce 2022 evidováno 685,2 ha, z toho orné půdy 270,5 ha, zahrad 8 ha, luk a pastvin 94,4 ha) je označena „bezhraničními“ místními názvy, některé z nich pak jsou skutečně zaneseny katastrálním úřadem i do současných oficiálních katastrálních map, stejně jako názvy rybníků – máme rybník každým dnem nesoucí jméno Pátek či malou požární nádrž, které nikdo jinak neřekne než Louže, pod kostelem je Podkostelní a za ním Prostřední, který je sice ne zrovna uprostřed mezi Podkostelním a Stržákem, (vodou ve strži) či lesů, které ještě nedávno byly např. jako panské lesy oficiálně jmenovány při převodech majetků ve smlouvách (právě např. Zákupy, Dubiny, Skalky, U Kuše, Amerika), v dalších listinách jsou oficiálně uvedeny obecní Obce či v roce 1938 vysázené Plýnoviny.

Stabilní katastr zavedla na našem území až Marie Terézie, otisky map s hranicemi a parcelními čísly vznikaly kolem roku 1860, ale naši předci si opravdu dokázali poradit po svém, aby věděli, o kterém pozemku se mluví. Stejně tak, jak se říkalo po polích a po lesích, říkávalo se i po chalupách.

Mladou generaci možná překvapí, že u Škarků bydlí Bělovi a u Maroušků Klečkoví, často je jistě někdo silně zažitým příjmením osloví! Některé domy nesou jména svých předávných majitelů dodnes, Škardovi i Kalistů byli v Záboří evidováni již v roce 1654, Vydra od r. 1630, Třeštík od r. 1628, Karnos od r. 1638, Jiřinec od r. 1693, Pokorný od r. 1696, Černý od r. 1719 či Křivanec od r. 1784.

Pro zajímavost uvádíme přehled místních názvů domů, tak jak vzpomínali dnes již nežijící pamětníci či byly dohledány v kronikách a archivech

č.p.	vlastnil jej/ vlastní nyní	říkává se
4	Helmová Božena/ nyní OÚ	Ve dvoře, U Helmů
7	František Pražák / Běle Martin	U Karnosů, U Pražáků
8	Krejčí Josef / zbouráno	Těrbánků
11	Miroslav Augustin	Špalek
12	Stanislav a Veronika Novákoví	Novák
15	Heřmanský Luboš	U Pekařů
19	Křivancová Anna / Švehlík Michal	U Poldů
20	Pajskr Tomáš	U Kašparů
23	Fišerová Marie / Procházka Miloslav	U Koníčků
25	Haštala František / čp nově přiděleno hospodě Na Pahorku-nyní Mertovi	U Pasáček
26	Křivanec František / Mlíčkovi	Kalista
28	Klepsa Josef / Linhart Bohumil	Kolář
29	Hakr František / Markovi	Brejcha
30	Hrubeš Vít / Vaculíková Jiřina	U Vítů
34	Jan Merašický a Lenka Jiroušková	Klecán
35	Klečka Jaroslav	Maroušek
36	Augustýnová Barbora / Founě Jakub	U Hlavlů
37	Zdychynec František / Vydrovi	Truhlář
39	Švehlík Michal	Mrázovská chalupa
40	Miroslav a Simona Bělovi	Kušák
41	Jan Dvořák / Doležal Bohumil, Hyn-drákoví, Rajchlová, Továrková	Hajnice (Stará rybníční správa)
42	Koutenský František / Koutenský Roman	Kalouník
45	Říha Cyril / Čadkovi	Kemajn
47	Pražák Karel / Čadová Michaela	U Bábíků
52	Louthan Květoslav / Pechovi	Chudobinec (Sabbathův útulek)
54	hostinec p.Slaniny / majetek obce	Na Sále
55	Pražák Josef / Lejnar Pavel	Petříček
57	Petrášková Martina	Nováček
61	Mašek Josef	Polánka
65	Hnilicová Jana	U Alínků
66	Čapek Tomáš / Čapek Vladimír	Ponocár
71	Petrovec František / Klečka Roman	U hrobařů
72	Koutenská Marie / Fuchsová Irena	U Kalouníčků
73	Běle Václav	U Škarků
74	Říha Josef / Hokrovi	Hradčák
76	Fišerová Marie / Koutenských	Klečánice

Možná jste se pousmáli nad podivným názvoslovím či jmény, možná přesně víte, o kterém kousku zábořské krajiny či domku jsme napsali. Možná máte vlastní nové místní názvy, které v povědomí teprve přijdou a možná – že je budou užívat generace budoucí ještě po staletí.

Jitka Říhová, Jaroslav Vorba, Blanka Potůčková

Obyvatelé Záboří

K dnešnímu dni je v Záboří poslední přidělené číslo popisné 121. Již neexistují čísla popisná 8, 37, 44, 67 a 70.

K 27. 5. 2022 bylo v obci Záboří přihlášeno k trvalému pobytu 324 obyvatel, z toho: děti do 15 let 53 (chlapci 27, dívky 26), děti 15 – 18 let 11 (chlapci 8, dívky 3), dospělí 260 (muži 126, ženy 134). Průměrný věk byl 42,24 roku a v Záboří bylo přihlášeno také 7 cizinců.

Nejčastějšími křestními jmény obyvatel Záboří jsou Josef a Marie. Nositelů jména Josef je 13, na druhém místě s počtem 11 je Jiří a Jan (2x Ján), na třetím s počtem 8 pak Petr (1x Peter). Další pořadí je jistě také zajímavé, takže 7x Martin, Václav, Pavel (1x Pavol), 6x Daniel, Ondřej, Michal, Jaroslav, 5x Tomáš, 4x Jakub, Roman, 3x Antonín, František, Oldřich, Miloslav, Radek, Zdeněk, 2x Aleš, Bohumil, Filip, Ivan, Karel, Libor, Matěj, Stanislav a Vít, a po jednom pak Adam, Alois, Bohuslav, Branko, David, Dominik, Eric, Hugo, Ladislav, Lubomír, Luboš, Luděk, Marek, Mário, Maxim, Mikuláš Sebastian, Milan, Miroslav, Nikolas, Owen, Radoslav, Rudolf, Samuel, Thomas, Vítek, Vladimír, Vojtěch. Jmenovkyň Marie je u nás 15 (2x Mária), na druhém místě s počtem 9 Veronika, na třetím s počtem 6 jsou jména dvě - Jana a Jaroslava. Pokračujeme-li dále, napočítáme 5x Anna, Hana a Petra, 4x Blanka, Ivana, Ludmila, Martina a Michaela, 3x Alena, Eva, Jindřiška, Lenka, Lucie, Miroslava, Olga, Tereza, Věra a Zuzana, 2x Andrea, Barbora, Božena, Eliška, Emilie, Irena, Jitka, Julie, Kateřina, Kristýna (Kristina), Markéta, Monika, Natalie(a), Nela (Nella), Simona, Miloslava. Jedinečné svým křestním jménem jsou Adéla, Alexandra, Anděla, Aneta, Anežka, Bianka, Bohumila, Dana, Denisa, Drahomíra, Dušana, Jarmila, Jiřina, Karolína, Klarisa, Marcela, Marika, Marta, Nikola, Nina, Pavla, Renata, Romana, Růžena, Sofia, Stanislava, Stela, Svatava, Světlana Dara, Viktorie, Violeta, Vladislava, Zdenka, Zoe.

Blanka Potůčková

Kniha o Záboří

Poslední aktuální přehled novodobé historie najdete v knize o Záboří s názvem „Záboří od čísla k číslu aneb vesnička má středisková“. Je to fotokniha, která vznikla z pera zábořských občanek Marie Kůrkové a Jany Říhové. Kniha zachycuje jednotlivé domy v obci podle čísel popisných. Najdete v ní

nejen aktuální, ale i historické fotografie objektů a jejich obyvatel, letecké snímky, malované obrázky kronikáře Jaroslava Vorby, obrázky pana Blažka. Zajímavé jsou i

stará foto zábořských sportovců, na kterých se mnozí najdete. Autorkám zabralo toto dílo hodně času i nervů, trvalo to rok a půl, než se podařilo knihu dokončit. Vzniklo ale hodnotné dílo, do kterého vložily i kus svého srdce. Patří jim za to velký dík.

Jaroslava Vodičková

Vlajka a znak obce Zábore

Zcela jistě nejvýznamnější událostí roku 2015 pro obec Zábore bylo udělení znaku a vlajky dle návrhu Mgr. Vladimíra Červenky (Heraldická kancelář Patriot Lnáře) v konečném grafickém návrhu Mgr. Jiřího Sankota. Mgr. Červenka zpracoval tři variantní návrhy, které byly předloženy k posouzení a výběru obecnímu zastupitelstvu. Dne 11. 2. 2015 bylo usnesením č. 3 z veřejného zasedání OZ č. 2/2015 schváleno variantní řešení II., a toto následně oficiálně předloženo výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny České republiky. Slavnostní předání oficiálního udělení znaku a vlajky se konalo ve čtvrtek 10. září 2015 v Thunovském paláci v Praze. Pan starosta Ing. Václav Kurz s paní místostarostkou Marií Antonyovou převzali z rukou předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, pana Jana Hamáčka, rozhodnutí o udělení znaků a vlajek společně s dalšími 35 obcemi, městy a městy.

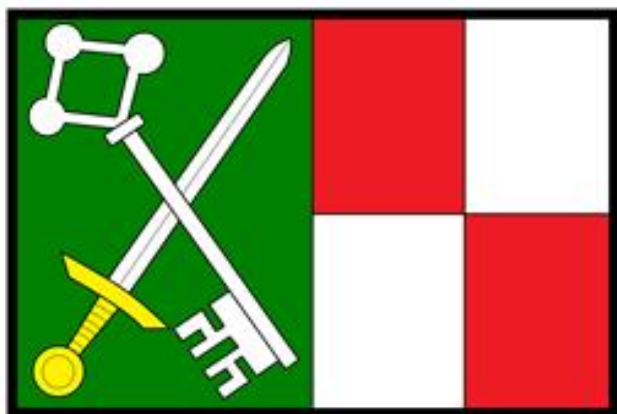
Znak

Polcený štít, v pravém zeleném poli kosmo postavený stříbrný gotický klíč, šikmo podložený vztyčeným stříbrným mečem se zlatým jílcem, levé pole červeno-stříbrně čtvrcené.

Vlajka

List vlajky tvoří dva svislé pruhy. V zeleném žerďovém pruhu kosmo bílý gotický klíč zuby dolů podložený šikmo bílým vztyčeným mečem se žlutým jílcem. Vlajicí pruh je červeno-bíle čtvrcený. Poměr šířky k délce listu vlajky je 2:3.

Výklad použité symboliky odůvodnil Mgr. Červenka:

„Zelená tinktura symbolizuje krajinu kolem Zábore, které dominuje starobylý románsko-gotický kostel sv. Petra a Pavla ve výrazné poloze nad obcí. Na jeho zasvěcení odkazují figury klíče a meče. Červeno-stříbrně čtvrcený štít byl erbem Oldřicha ze Zábore (1426), prvního šlechtického majitele vsi, jehož erb je znám v tinkturách. Dále jsou červená a stříbrná rovněž obsažena ve znaku kláštera sv. Jiří na Pražském hradě, který je vůbec nejstarším známým vlastníkem Zábore (do počátku 14. století) i pravděpodobným stavebníkem zdejšího kostela.“

Od roku 2015 je textilní vlajka trvale vyvěšena spolu se znakem na plechové ceduli na budově obecního úřadu, další vlajka ve slavnostní podobě s výšivkou na saténovém podkladě je umístěna v zasedací místnosti obecního úřadu, tato je určena pro mimořádné oslavy a svátky v obci. Plechové cedule jsou rovněž uvítáním u dopravní značky „Začátek obce“ při příjezdu od Čechelovic, Lažánek i Bratronic.

Posvěcení symbolů farářem Marcinem Piaseckým

O pouti 2. 7. 2016 bylo požehnáno obecním symbolem farářem zábořské farnosti P. Marcinem Piaseckým.

V roce 2018 byl přenesen znak rovněž na místo původního zpracování nad slunečními hodinami na návesní kapličky. Malbu provedl dne 25. března 2018 pan Adolf Poduška ze Strakonice, který se mimo jiné zabývá návrhy a prováděním maleb slunečních hodin na fasády domů.

V roce 2019 byl znak po dokončení rekonstrukce objektu č. p. 4 vymalován na štítovou fasádu, malířsky provedl pan Miroslav Vondryška z Horažďovic. Vizualizace je nově také v označení na vodárně. Znak se stal součástí písemných dokladů obce i upomínkových předmětů, najdete ho v každém čísle Záborského zpravodaje, na úvodním listu obecní kroniky

Znak je dnes pro obec Zábore symbolem, na který jsou Záboreci náležitě hrdí.

Text Jitka Říhová, foto Jaroslava Vodičková

Fotoprocházka Záborem

Záborská fara 1979 x 2022

Záborská fara 1979 x 2022

Hostinec na sále kolem roku 1930 x 2022

Hostinec u Říhů 1961 x 2022

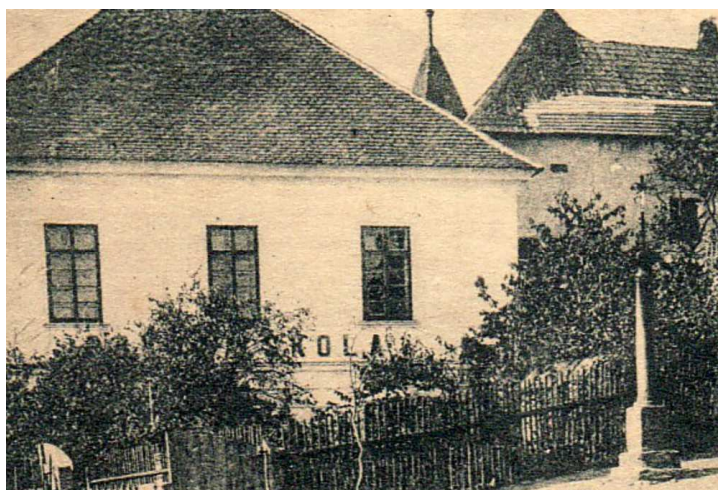
Ulička ke kostelu cca 1937 x 2022

Hostinec u Říhů kolem roku 1917 x 2022

Hřbitov 1975 x 2022

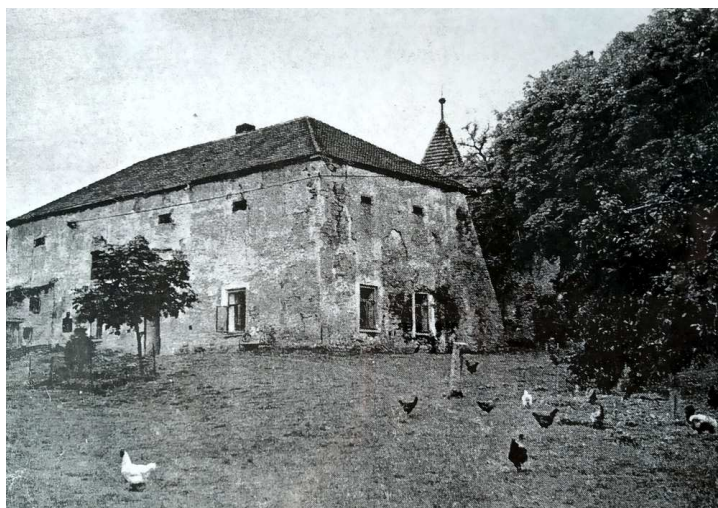
Stará škola 1921 x 2022

Stará škola kolem r. 1930 x 2022

Tvrz 1971 x 2022

Tvrz (nedato váno) x 2022

Obchod u Žižků 1972 x 2022

Zvonice u kostela 1975 x 2022

Vstup do kostela 1976 x 2022

Louže 1934 x 2022

U Louže ke Štěpánkům 1970 x 2022

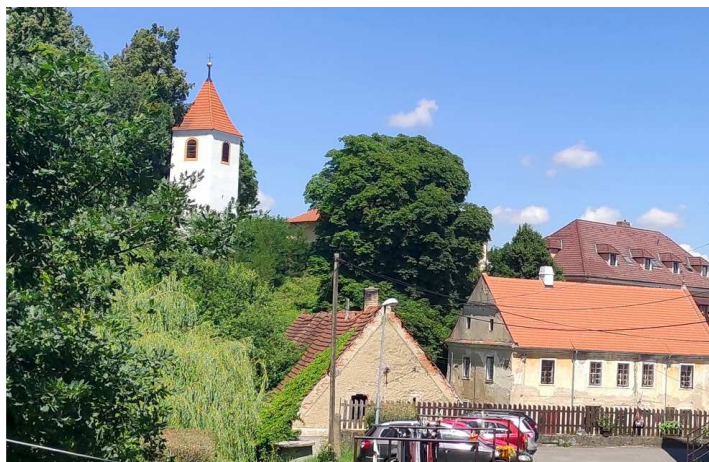
Pohled na okolí nádrže Louže 1938 x 2022

Kostel 1975 x 2022

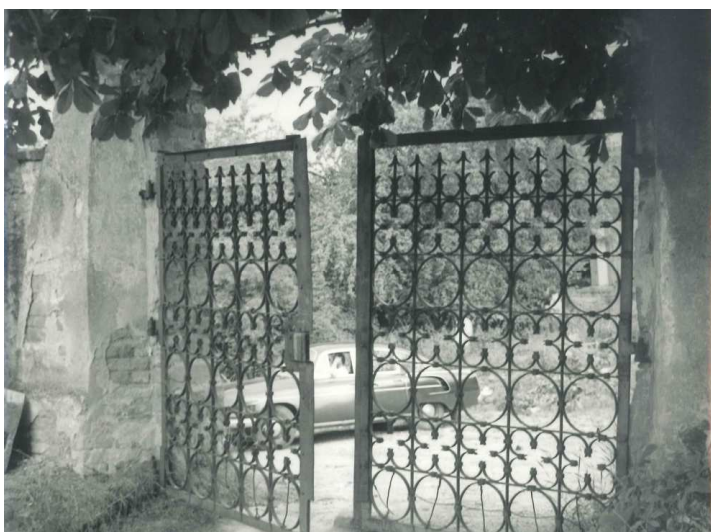
Záborec 1940 x 2022

Kostel a fara 1925 x 2022

Záborec od Trávníků 1925 x 2022

Hřbitovní brána 1976 x 2022

Celkový pohled na Záboreň 1934 x 2022

Poděkování

Speciální vydání Pamětního Záborského zpravodaje připravili členové redakce Jaroslava Vodičková, Jitka Říhová, Blanka Potůčková a Michal Gutwirth. Použity byly podklady z již vydaných zpravodajů, obecní kroniky a dobových materiálů, na kterých se velkou měrou podílel Jaroslav Vorba. V úctě k jeho památce byla zvolena pro titulní stranu tohoto mimořádného čísla jeho autorská kresba z kroniky č. III.

Při zpracování tohoto vydání a při přípravě setkání rodáků spolupracovali:

Michal Říšský, František Říšský, Pavel Marek, František Marek, Ing. Ivana Dušková, Josef Vydra, Jaroslav Klečka, Miloslav Říha, Věra Veselá, Roman Říha, Stanislav Hrubý, Petr Sotona, Ing. Arch. Jana Štorková – NPÚ České Budějovice, Mgr. Vladimír Červenka, Mgr. Kateřina Srbová, Miroslava Koutenská, Mgr. Karolína Šimůnková, Marta Vorbová

Všem výše jmenovaným, ale samozřejmě i všem, kteří se do příprav setkání rodáků zapojili, patří srdečné poděkování!

Obec Záboreň